

لهيلا ومهجنوون

لہیلا و مہ جنوون

فہماندنا
چارثی بدلیسی
(سہوادی)

فہوژارتن و بہرہہ فکرنہ
تہ حسین نیبراہیم دؤسکی

پيشگوتن

وهكى د پيشگوتنا خو دا بو فهينوكا (يووسف وزولهيخا) يى ژى مه
گوتى : هندى فهاندنا چيروك وسرهاتيانه ب شعر ، يا هندهك جاران ديترنى :
چيروكه شعر ، ئيك ژ وان هونهرين ئەدهيبه يين هەر زوى رپكا خو بو ناف
ئەدهبى كوردى ژى - وهكى گەلەك ئەدهيباتين رۆژهلاتى ورؤژئاقايى - ديتى ،
وشاعرى كورد ژى پهنا بريه بهر فى رەنگى هونهرى د فهاندنى دا ، وهەر بو
بيرئنان جارەكا دى دى بيترين : مەبەست ب فى رەنگى هونهرى ئەوه شاعرهك
بيت و ب شيويهى فهگيرانى سەرەدهرى د گەل چيروكەكا دپروكى يا دريش
بەكت ، وكۆمهكا رويدان وسرهاتيان د چارچوقهيه كى راستى وئەفسانە تيدا
تيكهلى ئيك بووين كۆم بەكت ، و ب رەنگە كى ئەدهبى يى جوان بشفهينت ،
وبكەتە كارەكى ئاراسته كرى وخودان نارمانج ويدانتە بهر دەستين خواندەفانان .
وفهينوكا (لەبلا ومەجنون) ژى ئەوا شاعرى كوردى كلاسيكى حارثى
بەدليسى فهاندى ئيك ژ وان بەرهمانە يين ل دەمى وەرار كرنا فى رەنگى شعرى
- كوسەدسالاهەژدى ونۆژدى زاينيه - هاتينه دانان ، و د گەل خووشى
ورەهوانيا ئەف بەرهمە بى هاتيه نقيسين ژى بەلى هيشتا ئەو ب رەنگە كى
ژهژى نەهاتيه ناسين ژ لايبى فهكۆلەرپن ئەدهيباتا كوردى فه ژبلى خواندەفانى
دى ، لەو (حارثى بدليسى) يان (سەوادى) د ناف ليستهيا ناڤين وان
شاعرين كرمانج دا مايه يين ئەو وبەرهمى وان د ناف بەرپەرپن ژبىركرى دا
ماين .

ودئيتە زانين كو سەرھاتيا فيانا (لەيلايى ومەجنونى) هەر دكەفن دا ئيك
ژ وان مەزنە سەرھاتيانە يين بو گەلەك شاعر ونقيسەران بووينە ژىدەرى ئيلھام

وداهینائی، وهر چهنده سهرهاتی د بنیات دا سهرهاتیه کا واقعیه و د ناف
 عهره بان دا - ل سهر دهمی دهسه لاتا ئەمهویان - رویدایه ، بهلی ب درێژیا سال
 وزه مانی ئەو ژ چارچووقهیی جه ودهمی دهر کهفتیه و د ناف ئەدهه بیاتین
 رۆژه لاتئ - ورۆژنا فایی ژ ی دا - به لاف بوویه ، ودهمهك هات بوو (لهیلا)
 بوو بوو ره مز وهیما بو ههر دلبره کا ههبت یا ب جوانی ورن دیا خو عاشقی خو
 سه و داسهر کری و ل بیابانا ئەفینداری شی و دین کری و بهردایه چۆلی ،
 نه بهس هنده بهلکی فی نافی خو ل نک کهنکه نین صوو فیان ژ ی (پیرۆزی)
 وهر گرتیه و بوویه ره مزه کا نهیئی بو وی راستیا خودان بسته نه کهت زوی
 ب زوی ب ده فی بیژت !!

و د چارچووقهیی پویته پیکرنا مه دا ب مهز نه بهر ههمین کلاسیکین کرمانج
 و بهر هه فکر ن و به لاف کرنا وان د کراسه کی قه شهنگ دا مه فیا فی جاری قه هینۆکا
 (لهیلا و مه جنوون) ی ل بهر دهستی خوانده فانی کورد بدانین پشتی مه ئەو ل بهر
 چه ند دانیه کان فهوژارتی و بهر هه فکری ، و گومان تیدا نینه کو به لاف کرنا فان
 رهنگه بهر هه مان گرنگیا خو هه به نه ب تنی ژ لایسی زیندیکرنا کهلتوری فه ،
 بهلکی ژ لایسی دهوله مه ند کرنا زمانی ژ ی فه .. وهیقا مه ئەوه رۆژهك بیژت
 ملله تی مه ژ ی وه کی ملله تین زیندی یین جیهانی خه مه کا خه م ژ ساخرن
 و فه ژاندا کهلتوری خو بجزوت و ئەو رۆژ بیژت یا ئەم تیدا بهر هه می هه می ئەدیب
 و شاعرین خو یین مهزن ل بهر دهست ببینن .

و ل دویمه ای فی پیشگوتنا کورت من پی خوشه ئیشاره تی ب دهوری
 پیرۆزی ده زگه ها (سپیریژ) بدهم کو ئیک ژ مهز نه ئارمانجین دامه زاندا خو
 کریه فه ژاندا و ساخرنا کهلتوری کوردی و به لاف کرنا بهر هه می مهز نه کلاسیکین
 مه ، هیقا مه ژ خودایی مهزن ئەوه بهر هه مه کی باش و ژیه کی درێژ د خزمه تا په یقا
 کوردی یا ره سه ن دا بده تی .. و خودییه هاریکار .

ته حسین ئیبراهیم دۆسکی

دهوک خزیرانا ۲۰۰۴

حارشى بدلىسى وفه هينوكا (لهيلا ومه جنوون)

بدلىسى وميرگهها وئ :

خودانى فلهينوكا (لهيلا ومه جنوون) وهكى ژ ناسناقى وى دئيتته زانين خهلكى بدلىسى يه ، نهو باژيپرى پتر ژ ههر تشسته كى ب مىرى خو يى دىروكقان (شهرفخانى بدلىسى) هاتيه ناسين ، وبهري ئهم شاعرى خو بدهينه ناسين يا د جهى خو دايه ب كورتى پهيغه كى ل سهر باژيپرى وى بيژين .

(بدليس) - يان (بتليس) وهكى هندهك جارن دئيتته گوتن - نهو باژيپرى دكهفته باشوورى رۆژنافايا گولا وانى ، ول دىريزيا چهند سه دسالان بوويه پايتختا ميرگهها كا مهزن يا كو ب ناقى (ميرگهها بدليس) هاتيه ناسين باژيره كى دىرينى كوردستانى يه ، و دىروكا ئافاكرنا فى باژيپرى بو بهرى زايينى دزفرت ، و دىروكقانى فى باژيپرى مير شهرفخانى بدلىسى د فله كولين وليگه رپاينن خو دا بو دىروكا ئافاكرنا فى باژيپرى گه هشتيه وى هزرى كو ئافاكرنا فى باژيپرى بو سهر ده مى نه سكه ندهرى رۆمى يى مه قه دوونى (سه دسالان چارى بهرى زايينى) دزفرت ول دويغ عه ده تى باژيپر ناسين كه فن ده مى وان ناقين باژيران ب ناقين هندهك مروفين نافدار فه گرى ددان نهو بو هندى چوويه كو (بدليس) ناقى وى زهلامى نه سكه ندهرى بوو بى نه ف باژيره ب كه ل فه ئافاكرى .^(۱)

(۱) شرفخان البدلىسى : شرفنامه ، ترجمه جميل الروژياني ، ط ۲ ، ص ۶۰۰ .

وچونكى بدلېس ژ دهقهريڼ كوردستاني يين به فرينه وزقستانا وى يا سهخت
ودژواره ل هافينى نهو دېته جهه كى هوين ودلغه كهر ودييژن : چيائى نه مروود
نهوى دكهفته باكوورى بدلېسى جهى هافينگهها قرالى ناقدار نه مروودى بوو
نهوى ل سهر دهمى ئيسراهم پيغه مبهري - سلاف لى بن - ژياى .

و د كهفن دا ئويجاخا (روزه كى) نهوا دئينه هژمارتن ئيك ژ ئويجاخين
كوردان يين مهزن ، ل دهقرا بدلېسى دژيا ، وشهره فخان ل وى باوهرى يه كو
نهف ئويجاخه ژ كومبونو بيست وچار ئويجاخان ل روزه كى پيكهاتيه ، وههر ژ بهر
فى چهندي بوويه دگوتى : روزه كى .

وبدلېس ل دريژيا چهند سه دساله كان پايتهختا ميرنشينه كا كوردان يا مهزن
بوو ، ميرين وى - جودا ژ ههمى ميرين دى يين كورد - خو بو بنه مالا پيغه مبهري
- سلاف لى بن - پالغه نه ددا ، بدلكى وان هيقينى خو بو بنه مالا كسرايى
دزفراند ، وشهره فخان ناشكهرا دكهت كو حوكمداريا بنه مالا وان ههر ژ سالا
٢٤٥ مشهختى (٨٥٦ ز) دهست پى كويه ..

ودئينه زانين كو حوكمى فى بنه مالى حهتا سالا ١٢٦٦ مشهختى (١٨٤٩
زايينى) مابوو دهمى دهوله تا ئوسمانى نهف ميرنشينه ژ بن برى وميرى وى يى
دوماهى شريف بهگ گرتى وهنارتيه ستهنبولى و ل شوينا وى حاكمه كى
ئوسمانى داناي .

ژ ناقدارين بدلېسى :

ژ بهر پويته پيكرنا ميرين به دلېسى ب زانينى وزانايان ، ورايونو وان
ب ئافاكرنا مزگهفت وفيرگهان هژماره كانه يا كيم ژ زانا وئهديب وكه سين
ناقدار ژ فى دهقري رابووينه ، وپشكدارى د ريشه برنا كاروانى ره وشه نبريا
ئيسلامى وكوردى دا كويه ، و ژ وان نافين كومه دقيت ل فى ئيشاره تى بدهنى :

۱ - ئىسماعىلى كورپى فەضائلى بدلىسى : زاناھەكى صووفى بوو ، قەستا
 ۋەلاتى شامى كربوو ، و (ئبن عدساكر) بەھسى ۋى د كتيبا خو (تاريخ
 دمشق) دا دكەت ، و دپيژت : ۋى قورئان ھەمى ژ بەر بوو ، وسىھ وتشتەك
 سالان ئىمامەتى كربوو ، ل ساللا ۵۳۵ مشەختى مريوو .^(۱)

۲ - حوسامەددين ھەلى بدلىسى : زاناھەكى صووفى بوو ، وئىك ژ خەلىفەيىن
 رپياز نوربەخشى بوو ، ب فارسى ۋەھەبى د نقىسى ، ژ بەرھەمى ۋى : شرح
 اصطلاحات الصوفية للشيخ عبد الرزاق الكاشانى ، تەفسىرە كا قورئانى ب نافى
 (إشارة منزل الكتاب) ، وشەرحا (گولشەنى راز) ب فارسى .
 ل ساللا ۷۰۰ مشەختى ۱۳۰۱ ز مريوو .^(۲)

۳ - مەلا ئدرىسى بدلىسى : زاناھەكى زىدە ناقدار بوو ، خواندنا خو ل ئىرانى
 ۋەرگرتوو ، ومەنصى فەتۋاى ل سەر دەمى ئاق قۆيۈنلىين توركمان د دەستى
 ۋى دا بوو ، و د دەولەتا شاھ ئىسماعىلى صەفەۋى ژى دا گەھشتبوو پيكيىن
 بلند ، و دەمى ھەقركى د ناھەرا صەفەۋى وئوسمانيان دا پەيدا بووى ۋى پشتەفانيا
 ئوسمانيان كر وشيا مەزنىن كوردان ژى ب لايى ئوسمانيان فە بەت ، و ژ بەر
 قى چەندى بوو ئىك ژ فەھالىين سولتان سەلىمى ئوسمانى بين نيژيك ، ووى ئەو
 د گەل خو بربوو مصرى دەمى ۋى مصر ئىخستىھ ژىر حوكمى خو وپلەيا قازى
 ەسكەر دابووى ، ل ساللا ۹۲۶ مشەختى ۱۵۲۰ زاينى چووبوو بەر دلوفانيا
 خودى ، فەھىنو كە كا فارسى ب نافى (ھشت بەشت) ھەبوو ، وشەر ب زمانى
 ەھەبى ژى فەدھاندن .^(۳)

(۱) بغية الطلب في تاريخ حلب (۴ / ۱۷۴۵) .

(۲) شرفنامه ، ص (۵۷۸) .

(۳) شرفنامه ، ص ۵۷۸ ، والشقائق النعمانية ، ص ۱۹۰-۱۹۱ .

۴ - دەرۆیش مه هودى گله چيرى يى رۆژه كى ، ئىك ژ مه زىن ئويجاخا رۆژه كى بو ، ل ديوانا ئىنشائى يا شهره ف به گى ميرى بدليسى كار دكر ، و ژ شاگره دىن مه لا ئدريسى بدليسى بو ، و دگوتى : ئدريسى دووى ، پشتى كوشتنا شهره ف به گى وى قهستا سته نبولى كر و د مه نصيبن بلند دا كار كر حه تا بوويه ئىك ژ هه فال وهوگرين سولتان سليمانى قانونى ، وپاشى بوو نفيسه رى وى يى تايهت ، شعر ب فارسى و تركى قهدهاندن .^(۱)

۵ - عه بدرره حيمى بدليسى : زانايه كى مه زن بو ، شهره فخان به حسى وى دكهت و دبىژت : وى حاشيهك ل سهر كتيبا (المطالع) هديه ، ژبلى چه ند كتيبه كين دى د علمى مدنطق و مه عانى دا .^(۲)

۶ - شهره فخاننى بدليسى : شىخى دىرو كنفيسين كورد و خودانى كتيبا (شهره فنامه) كو ئىكه مين كتيبا تايه ته د دىرو كا ميرنشينين كورد دا ب زمانى فارسى هاتيه نفيسين ، ل سالا ۹۴۹ مشهختى ۱۵۴۳ زايىنى هاتبوو سهر دنيايى و ل ۱۰۱۲ مشهختى ۱۶۰۴ زايىنى چووبوو بهر دلوقانيا خودى .
گهلهك لايىن دىرو كا خو و بنه مالا خو ژى وى ب خو د كتيبا (شهره فنامه) دا قه گيرايىنه وهوجه ناكهت ل فيرى دوباره بكهينه قه .

۷ - مير عهبدالى نه قيسى شهره فخاننى بدليسى : مرؤفه كى زانا وره وشه نبير بو ، په رتو كخانه يه كا گهله كا مه زن هه بوو ، ل سالا ۱۰۶۶ مشهختى واليى وانى يى ئوسمانى مهلك ئه حمده پاشاي هيرش دا سهر مير گه ها وى و په رتو كخانه يا وى ته رابه را كر ، ووى ب خو ژى گهلهك نفيسين هه بوون .
۸ - حارثى بدليسى ، كو نو كه دى به حس ژى كهين .

(۱) شرفنامه ، ص ۲۸۹ و ۶۰۱-۶۰۲ .

(۲) شرفنامه ، ۵۷۶ .

حارثی بدلیسی کی بوو ؟

حارثی بدلیسی ئه‌وی ناسناقی خو د شعری دا کریه (سه‌وادی) ئیک ژوان شاعرین کرمانج بین کلاسیکه بین گه‌له‌ک کیم به‌حسی وی هاتیه کرن ، و ژ گوته‌کا قه‌ناتی کوردو دئیته زانین کو ئه‌لکزه‌ند ژابا ئیکه‌مین کهس بوویه ئیشاره‌ت دایه‌ نافی شاعری و به‌حسی به‌ره‌می وی کری ، به‌لی ب هزرا من کوردناسا ناقدار خانم مارگریت رو‌دینکو ئیکه‌مین کهس بوویه بدلیسی ئینایه دیوانا شاعرین کورد ، و فه‌کۆله‌ر و خوانده‌فان ل به‌ره‌می وی ناگه‌هدار کرین ده‌می وی بو جارا ئیکوی ل سالایا ۱۹۶۵ ز ئیک ژ مه‌زنه به‌ره‌می فی شاعری کو فه‌هینوکا (له‌یلا و مه‌جنوونه) به‌لا فکری پشتی ب سهر دانه‌یه‌کا وی یا ده‌سنقیس هلبووی .

به‌لی نه ژابای ونه رو‌دینکوی چو یا وه‌سا ژ زین و سه‌ره‌اتیا فی شاعری نه‌زانیه و بو مه‌نه‌فه‌گیرایه ، قه‌ناتی کوردو د کتیبا (تاریخا نه‌ده‌بیاتا کوردی) دا دیبژت : « حارس بتلیسی ژ دایکا خوه بوویه سالایا ۱۷۵۸ دا ، سالامرنا وی نه عه‌یانه ، ب گوته‌نا (نه . ژابا) و (م . ب . رووده‌نکو) حارس بتلیسی دو داستان نفیسینه : داستانا (ئوسب وزه‌لیخا) ، (له‌یل و مه‌جنوون) » .^(۱)

وتشتی فان ههر سی فه‌کۆله‌ران (ژابا ، رو‌دینکو ، کوردو) ژ زینا بدلیسی زانی و گوته‌ی ههر نه‌فه‌یه ! و ههر چه‌نده قه‌ناتی کوردو به‌حس ناکه‌ت کانی ده‌سنیشانکرنا سالایا ۱۷۵۸ ز (۱۱۷۱ - ۱۱۷۲ ک) بو بوونا حارثی بدلیسی وی ژ کیه‌ ئینایه ، لی ئه‌م دویر نابین کو وی ئه‌ف چه‌نده ژابای و هرگرت بت و ژابای ب خو ژی ژ مه‌لا مه‌هوودی بابه‌زیدی و هرگرت بت ، و ههر چاوا بت ده‌سنیشانکرنا فی سالی بو بوونا بدلیسی تشته‌کی خه‌له‌ته ، چونکی یا

(۱) پرؤفیسور قه‌ناتی کوردو : تاریخا نه‌ده‌بیاتا کوردی ، ستۆکهۆلم ۱۹۸۳ ، بپ ۱۲۲ .

رېښککهفتی نینه د گهل دیرۆکا دانانا وی بۆ فههینۆکا (لهیلا ومهجنون) یا وی ب خوږ رینکا حسابا نهجهدی بۆ مه ناشکهره کرى ، وهکی پشتی دهلیقهیه کا دی دی بۆ مه دیار بت .

وتشتی مارگریت رۆدینکوڤ پشت راست کرى کو فههینۆکا (لهیلا ومهجنون) یا (حارشی بدلیسی) یه ئه و بوویه دهسئیسای فی بهرههه می ههر ل سهر فی ناڤی هاتبوو پاراستن د وی په رتۆکخانه یی دا یا وی ئه و ژى وهرگرى ، وههر چهنده ئه ف دهلیله ب تنی بهس نینه کو فی پالفه دانای مسۆگهر بکته بهلی دهلیله کی دی ژى ههیه پشته فانی فی بۆچونى دکهت ، ئه و ژى مالکه کا فههینۆکی ب خوڤیه ، ده می دبیرت :

حارث چ مه دح که بۆ قه دیمی مه منوع مثاله بۆ عه دیمی وههر چهنده په یفا (حارث) د دهسئیسان دا بوویه (حادث) ژى بهلی ناشکهرایه کو ئه و خه له تیه که ژ نه زانینا نفیسه ران پهیدا بوویه ، ههر وه کی وان قیایه (حادث) و (قه دیم) ی بیخه به رانه برى ئیک ، و ژ بیرا وان چوویه کو په یف د بنیاتی دا حارثه وه و ناڤی شاعری ب خوڤیه .

سوادى یان سه وادى ؟

حارشی بدلیسی ژى وه کی هه می کلاسیکین کورد ناسناڤه کی شعری بۆ خوږ دانایه ، وخوږ بى دایه ناسین ، وه ف ناسناڤى وی د دهسئیسین مه یین که فن دا ب دو رهنگان هاتیه نفیسین و (ته حریک) کرن :

(سوادى : سه وادى) و (سوادى : سوادى) ئه ف د وان دهسئیسان دا یین (ته حریک) تیدا هه ی ، بهلی چونکی پتیریا دهسئیسین مه (ته حریک) تیدا نینه ، خواندن دمینه ب هیڤیا نجهادا خوانده فانی فه !

وژبلی قى چه ندی دهندهک دهسئیسین دی دا ناسناڤى شاعری ب رهنگه کی دی هاتیه نفیسین وه و ژى (سواری) یه ، وناسناڤى وی د پتر

ژ دهسنقیسه کی دا مه ب فی رهنگی دیتیه ، ودبت نهفه ژی ژ خهله تیین
نقیسه ران بت ، چونکی پتر ژیدهر ل سهر هندی پیکهاتینه کو ناسناشی وی
(سوادى) یان (سهوادى) یه نه کو (سوارى) .^(۱)

وپه یفا (سهواد) ل نک کوردان ئانکۆیا (رهشبهله کی - نقیسینی) ددهت ،
وه کی خانى د نووبهاری دا دبیزت :

وه کی ژ قورئانی خلاص بی لازمه ل سهوادى چافناس بی

و (سهوادى) نه وه بی خواندنی و نقیسینی دزانت ، ودبت مه بهستا بدلیسی
نهو بت نهو خو بو نقیسینی پالقه بدهت ، وه کی تو بیژی : خوانده فا و نقیسه ر .
و د دویمهیا دهسنقیسه کا (لهیلا ومه جنوون) ی دا نهوال ساللا ۱۹۶۲ ز
ل دهفهرا جزیرا بوتان ب دهستی شاعری بهرکهفتی مهلا (سراج الدین عبد
الحکیم) ی خه لیلی هاتی به نقیسن^(۲) هاتی به : « تمت المختصرة المنظومة
بالکردي من قصة مجنون لیلی علی يد أحقر العباد سوادى قد حررها لأجل لوءلوء
عمان الوزارة عبد الله پاشا » .

بوچی (لهیلا ومه جنوون) هاتی به هاندن ؟

ونهف گوتنا بووری بهری مه ددهته پسیره کی : نهری سهوادى بوچی
فههینۆکا (لهیلا ومه جنوون) فههاندیه ؟

(۱) سهیدا (عبد الرحمن مزووری) ل دهستیکی ئیک ژ وان کهسان بوو بین پشته فانی
(سوارى) دکروه کی ژ وی گوتارا وی ئاشکهرا دبت نهو وی د ژمارا (۴۰) یدا
ژ (پاشگۆی عبراق) ل ساللا (۱۹۸۰) بهلافکری ، پاشی نهو ژ فی بزچوونى ليقه بوو
و پشته فانی (سهوادى) کر ، وه کی ژ وی گوتارا وی ئاشکهرا دبت نهو دا ژمارا
(۱۲۶) یدا ژ کوفارا (رۆشیری نوئ) ۱۹۹۰ بهلافبووی .

(۲) وداندیدک ژى د پرتۆکخانهیا سهیدا (عبد الرقيب يوسف) دا ههیه ، وه کی نهو د گوتارا
خو دا نهو د هژمارا ۸۴ یدا ژ کوفارا بهیان ل ۱۹۸۳ بهلاف بووی دبیزت .

بِ رَاسْتِي بَدَلِيسِي بِ خَوْلِ يَشِيَا قَه هِينُوكَا خَوْلُ نَهْفِ پَسِيَارَه هَلِيْخَسْتِيَه
وَبِهْرَسْفِ زِي ل سَهْر دَايَه ، بَه لَكِي وِي نَافِرَه كَا تَايَه ت ل بِن نَافِيْ (سَه بَه بِيْ)
نَه ظَمَا كَتَابِيْ بُوْ هَه قَالَان يَه عَنِي بِ دَاخَوَازِيَا مَهْرَد وَرَجَالَان (دَانِيَه وَتِيْدَا نَه گَهْرَا
قَه هَانْدَنَا قِيْ كَتِيْبِيْ نَاشَكَهْرَا دَكَه ت ، وَتِيْدَا هَاتِيَه :

(الْقَصَه) دَقِيْ بَهَارِيْ مَهْرَقُووم

دَهْر ظَلَل وَپَه نَاهِيْ مِيْرِيْ مَهْر حُووم

مِيْرِيْ كُو فَه لَه ك ل وِي مَوْنَه سَسْف

(ذِي الْعَز وَعَلَا) نَه مِيْنِيْ يُووسْف

حَه تَتَا كُو هَه بُوو ل تَه خَتِيْ دَهْوَلَه ت

بَا عَه دَل وَسَه خَاء وَشَهْر ع وَصَهْوَلَه ت

نَالَايِي حُو كُو وِمَه تِي قَهْوِي بُوو

حُو كَمِي وِي كَتَابِي حَه ق رَهْوِي بُوو

(بِاللّٰه) نَه ظَهْر بَدَا ل مَهْوَتَا

دَهْر حَال دَبُوون ز نُوو قَه نَه حِيَا

يَا رَهْبِيْ بِيْ ذَاتِيْ پَاكِي نَه حَمَه د

رُوو حِي وِي د جَه نَه تِي بِي سَهْر مَه د

وَپَشْتِي نَهْو مَه د حِيْن قِي مِيْرِيْ دَكَه ت (بِي دَبْت نَافِيْ وِي نَه مِيْنِيْ يُووسْف بَت

وَمِيْرِيْ بَدَلِيسِي بَت) وَدِيَار دَكَه ت كُو نَهْو چُووِيَه بَهْر رَه جَا خُوْدِي وَكُوْرِي وِي

عَه بَدَل لَاحْ خَان ل شُوِيْنِي بُوْ مِيْر ، نَاشَكَهْرَا دَكَه ت كُو قِي مِيْرِيْ نُوِي نَهْوِي

بِ گَه لَه ك سَالُوْخَه تِيْن چَاك هَاتِيَه نَاسِيْن دَاخَوَازِ زِي كَر كُو نَهْو چِيْرُوْكََا

نَه قِيْنِدَارِيَا (لَه يِلَايِي وَمَه جَنُوونِي) بِ كُوْرْدِي بِنْفِيْسَت ، چُوْنَكِي نَهْو فَارَسِيِي

نَزَانَت .

بَدَلِيسِي دَبِيْرَت :

ناگاه م دی دهري کوشا بوو

شهمسهک ژ دهري فه مونجه لا بوو

رؤژا فهله کا که مالی عرفان

به گزادهئی عالی عهبدللاھ خان

دوررا قوتیا ئیمارهت وجاه

شهمسا فهله کا طهريقهت وراه

صوورهت مهلهک وفرشته سیرهت

به رجیسی دلی فهلهک ب حیرهت

مهمدووحی دهف ودلی عهريفان

سهرداری نهوادر وشهريفان

دهرراک وحه موول و (ذو کياسة)

با حلم وکه مال وبا فهراستهت

شاهینی عورووچی نهوچی دهولهت

عهنقایي سهمایي زیب وشهوکهت

مهحموود خصال وخووب نهفعال

شایهستهئی پیشگاهی ئجلال

مهنسووبی ژ دودهمانی مهعلووم

صولبیهئی نهفسی میری مهرحووم

نهوهات وسهلام ومهرحهبا کر

پورسا مه کر ودلی مه شا کر

روونشت و ب لهب کرم موشه ررهف

نهخبار وقصهص کرن موصه ررهف

مه‌ب‌حه‌ث‌ ف‌ه‌د‌ك‌ر‌ ژ‌ ه‌ه‌ر‌ كه‌لام‌ي‌

حه‌ت‌ت‌ا‌ كو‌ گ‌ه‌اي‌ه‌ ف‌ي‌ مه‌رام‌ي‌

گ‌و‌ : ش‌ع‌ر‌ و‌ن‌ه‌ظ‌ي‌م‌ه‌ خ‌و‌ه‌ش‌ كه‌لام‌ن‌

مه‌ق‌ب‌و‌ول‌ي‌ ج‌ه‌م‌ي‌ع‌ه‌ خ‌اص‌ و‌عام‌ن‌

ح‌اص‌ل‌ مه‌ ك‌ر‌ كه‌مال‌ ته‌ك‌لي‌ف‌

ئ‌ل‌ح‌اح‌ و‌ت‌ه‌س‌ه‌ل‌ل‌و‌ط‌ه‌ك‌ ب‌ ته‌ل‌ط‌ي‌ف‌

ب‌و‌ خ‌اط‌ر‌ي‌ ع‌اط‌ر‌ي‌ م‌و‌ب‌ار‌ه‌ك‌

ئ‌ه‌ص‌لا‌ مه‌ ن‌ه‌ب‌و‌و‌ خ‌ه‌ل‌اص‌ ج‌ار‌ه‌ك‌

پ‌ور‌س‌ي‌ م‌ ژ‌ و‌ي‌ م‌ور‌اد‌ي‌ مه‌ك‌ن‌و‌ون‌

گ‌و‌ : ت‌ه‌ر‌ج‌وم‌ه‌ك‌ي‌ ژ‌ له‌يل‌ و‌مه‌ج‌ن‌و‌ون‌

مه‌وز‌و‌ون‌ ب‌ك‌ه‌ر‌ي‌ كو‌ ئ‌ه‌م‌ ب‌ز‌ان‌ي‌ن‌

ل‌ه‌ور‌ا‌ ك‌و‌ ب‌ ف‌ار‌س‌ي‌ ن‌ز‌ان‌ي‌ن‌

و‌چ‌ون‌ك‌ي‌ گ‌ه‌ل‌ه‌ك‌ ژ‌ ف‌ان‌ مال‌كان‌ د‌ و‌ي‌ دان‌ه‌ي‌ي‌ دا‌ ن‌ه‌ه‌ات‌ي‌ن‌ه‌ ي‌ا‌ ر‌و‌د‌ي‌ن‌ك‌و‌ي‌ي‌

ب‌ه‌لا‌ف‌ك‌ر‌ي‌ ، ئ‌ه‌و‌ د‌ ده‌س‌ت‌ي‌كا‌ خ‌و‌ ي‌ا‌ ر‌و‌وس‌ي‌ دا‌ ب‌و‌ (له‌ي‌لا‌ و‌مه‌ج‌ن‌و‌ون‌) د‌ب‌ي‌ژ‌ت‌ :

ح‌ار‌س‌ ب‌ت‌لي‌س‌ي‌ .. ئ‌ه‌و‌ ب‌ خ‌و‌ه‌س‌ت‌ه‌كا‌ كه‌چ‌ه‌كه‌ ك‌ور‌د‌ ه‌و‌ون‌ان‌د‌ي‌ي‌ه‌ ، و‌ه‌ك‌ي‌ و‌ي‌

ب‌ خ‌و‌ ئ‌ي‌ش‌ار‌ه‌ت‌ ب‌ي‌ د‌اي‌ ⁽¹⁾ . و‌ئ‌ه‌ف‌ه‌ ئ‌ي‌ك‌ ژ‌ و‌ان‌ خ‌ه‌ل‌ه‌ت‌ي‌ان‌ه‌ ب‌ي‌ن‌ ر‌و‌د‌ي‌ن‌ك‌و‌ ك‌ه‌ف‌ت‌ي‌ي‌

ژ‌ ب‌ه‌ر‌ و‌ي‌ ك‌ي‌م‌ات‌يا‌ د‌ دان‌ه‌يا‌ و‌ي‌ دا‌ ه‌ه‌ي‌ ، و‌ي‌ا‌ د‌ور‌س‌ت‌ ئ‌ه‌و‌ه‌ دا‌خ‌وا‌ز‌ك‌ه‌ر‌ م‌ي‌ر‌

ع‌ه‌ب‌د‌ل‌لا‌ه‌ خ‌ان‌ه‌ ن‌ه‌كو‌ كه‌چ‌ه‌كا‌ ك‌ور‌ده‌ !

ژ‌ي‌ده‌ر‌ و‌د‌ي‌ر‌و‌كا‌ دان‌انا‌ (له‌ي‌لا‌ و‌مه‌ج‌ن‌و‌ون‌) :

و‌ه‌ك‌ي‌ ژ‌ گ‌و‌ت‌نا‌ ب‌د‌لي‌س‌ي‌ ب‌ خ‌و‌ ي‌ا‌ ب‌ه‌ر‌ مه‌ ب‌ه‌ر‌ي‌ نو‌كه‌ ف‌ه‌گ‌ي‌را‌ي‌ د‌يار‌ ب‌و‌و‌ كو‌

ب‌ه‌ر‌ي‌ ئ‌ه‌و‌ ف‌ي‌ ف‌ه‌ه‌ي‌ن‌و‌كا‌ خ‌و‌ ب‌ ك‌ور‌د‌ي‌ ب‌دان‌ت‌ س‌ه‌ر‌ه‌ات‌يا‌ (له‌ي‌لا‌ و‌مه‌ج‌ن‌و‌ون‌)

(1) پ‌ر‌و‌ف‌ي‌س‌ور‌ ق‌ه‌ن‌ات‌ي‌ ك‌ور‌د‌و‌ : ت‌ار‌ي‌خ‌ا‌ ن‌ه‌د‌ه‌ب‌ي‌اتا‌ ك‌ور‌د‌ي‌ ، س‌ت‌و‌ك‌ه‌و‌لم‌ ۱۹۸۳ ، ب‌ ۱۲۳ .

ب زمانی فارسی د ناف خه لکی ره وشه نبیر و فارسی زان دا یا به لاف بووی ،
ونهوین فارسی نه دزانی نه شیان خو شی پی بهن ، لهو نیک ژ وان کو میر ب خو
بوویه داخواز ژ شاعره کی کورد کر کو نهو (تهرجومه کی) بو فی سهرهاتی
ب زمانی کوردی ب شعر بدانت ، وه کی شاعری گوتی :

پورسی م ژ وی مورادی مه کنوون
گو : تهرجومه کی ژ لهیل ومه جنوون

مهوزوون بکهری کو نه م بزانیین
لهورا کوب فارسی نزانین

بهلی شاعر بو مه ناشکهره ناکهت کانی وی کیژ دانهیا (لهیلا ومه جنوون)
یا فارسی وی وهرگیرایه ههر چه ند هزر بو هندی دچت کو ژیده ری وی یی
سهره کی کتیب شاعری فارسی یی نافدار (نظامی گنجوی) بت نهوال ساللا
۵۸۴ مشهختی هاتیه فه هاندن .

ول دؤر ده می فه هاندنا بدلیسی بو فی فه هینوکی دی بیژین : شاعر ب خو
دیسا د پیشیا کتیبی دا فی چه ندی بو مه ناشکهره دکهت ده می دبیرت :

نهه روز تهمام پاشی نهورؤز

مه نقووش م کر بگین پیرؤز

ونهفه هندی دگه هینت کول (۳۱) هدیفا ناداری پشتی نهورؤزی ب دهه
رؤژان وی نهف کاری خو (مه نقووش) کر بوو ، ول دؤر سالی دبیرت :

مه غزی دهف ولیف وسه عی سننه

تاریخ ژ وی لهو ژ (مه غزی سننه) (۱)

(۱) دبت پهیفا (سننه) نهوا د نیفا نیکی ژ مالکی دا هاتی (سه نه) یا عه ره بی بت وهنگی
مهعنا دی نهفه بت : نهف کتیبه کاکلکا فیقی بی دهف ولیفانه وکار وسه عیا ساله کی یه
لهو تاریخا وی (مه غزی سینه - کاکلکا سنگی) یه .

ودیرۆکا فهاندا (لهیلا ومهجنون) ی ژ دویمایه فی مالکی دئیه وهرگرتن ، ب فی رهنگی :

$$\text{مغز : (م - ۴۰) + (غ - ۱۰۰۰) + (ز - ۷) = ۱۰۴۷ .}$$

$$\text{سنه : (س - ۶۰) + (ن - ۵۰) + (ه - ۵) = ۱۱۵ .}$$

$$\text{(۱۱۶۲ = ۱۱۵ + ۱۰۴۷) .}$$

چونکی دهندهك دانهيان دال شوينا (سننه) پهيقا (سینه) هاتیه نحماله کا دی ژ ی پهیدا دبت ، کو ده ژماره یین دی ژ ی ل سالی زیده بن ، چونکی حسیبا حهرفا (ی) دهه ، مهنا سالا فهاندا دبت ۱۱۷۲ .

و ژ نهقا بۆری ناشکهرا دبت کو سهوادی ل سالا ۱۱۶۲ مشهختی (۱۷۴۹ زایینی) یان ژ ی ل سالا ۱۱۷۲ مشهختی (۱۷۵۹ زایینی) لهیلا ومهجنون فهانديه .

ورۆدینکو بۆ فی گۆتتا دویمایه چوویه لهو دبیژت : حارس بتلیسی ل سالا ۱۷۵۸ - ۱۷۵۹ داستانا خو (لهیل ومهجنون) نفیسیه .

ومهنا فی نهوه (حارثی بدلیسی) و (سهلیمی هیزانی) ههفچاخین ئیک بووینه ، ووان ههر دووان فههینۆکین خو ل دهمه کی نیزیکی ئیک دانینه ، چونکی دیرۆکا فهاندا (یوسف وزولهیخا) یا سهلیمی هیزانی وه کی مه د پیشیا (یوسف وزولهیخا) یی دا گۆتی سالا ۱۱۶۸ مشهختیه ، وه کی وی ب خو گۆتی : ^(۱)

لهورا ب حکایه تی شه نییه

تاریخ ژ ئسمی (حهق غه نی) یه

$$\text{ودیرۆک ب فی رهنگی دهر دکهفت : (حق - ۱۰۸) + (غنی - ۱۰۶۰) =}$$

۱۱۶۸ . ودبت نیزیکی ده می وجهی د نافهرا (بدلیسی) و (هیزانی) دا

(۱) برینه : یوسف وزولهیخا ، بپ ۱۴ .

نه گهرا هندی بت نفیسه رین ده سنقیسان که فته خه ل ه تی و تیکه لیه ک د ناقه را هه ردو فه هینو کین وان دا کر بت ، چونکی ده می مرؤف (یوسف وزوله یخا) و (لهیلا ومه جنوون) ی دخوینت هه زوی دزانت کول پتر ژ جهه کی نه و تیکه لی ئیک بووینه ، و ب هزرا من نهف تیکه لیه ژ کارین نفیسه رانه !

نهف دانه یه ژ (لهیلا ومه جنوون) ی :

د به ره فکرنا فی دانه یی دا ژ (لهیلا ومه جنوون) ی مه پالقه دانه یه سه ر یی دانه یان :

۱ - ده سنقیسا سهیدا (ره مه ضانی کوری سهید سلیمانی) کو خه لکی کوردستانا سووری یه ^(۱) و ل سالا ۱۴۰۰ مشه ختی وی ل بهر دانه یه کا که فن وه رگریه ، و د ده مه نا دا مه ب (ده سنقیس) ناقه ریه .

۲ - دانه یا رو دینکوی د کتیا خو دا به لاف کری ، ومه ب ناقی دانه یا (ر) ب ناف کریه .

۳ - دانه یا کو فارا (نوبهاری) ل سته نبولی نه و ژ لایی هه قالسی مه سه لمان دلوفانی فه هاتیه به ره فکرن ، ودانه یا نه صلی ل سالا ۱۲۸۶ مشه ختی ۱۸۷۰ زایینی هاتیه نفیسین وه کی د دویمه یا وی دا هاتی ، ومه ب ناقی دانه یا (ن) ب ناف کریه .

ژ شعرین بدلیسی :

ژبلی فه هینو کا (لهیلا ومه جنوون) ی دو شعرین سه وادی یین دی ژ یین به لافکری ب بهر چافین مه که فتنه ، د شعرا ئیکی دا بدلیسی دبیرت :

ئه ی فه له ک دیسا ته کول کر

ده رد وئیشانی د من

مثلی بولبول مه یلی گول کر

ناه وئه فغانی د من

(۱) ب ریکا سهیدا (حمدی عبد المجید السلفی) که هشتیه مه .

بی مثال وبی عه دیلن
گهر چ بت ره غبته ذهلین
خوهش ل حالی من ده لیلن

بهیت و دیوانی د من

گاه و بیگاه ئاشکه رانه
ههر دنیف قهومی به لانه
مثلی رۆزی پور جه لانه

خال و نیشانی د من

سونبول وره یحان بنۆشن
ئه طلهس و دیبا دپۆشن
صوبحه گاهان پور خورۆشن

باغ و بوستانی د من

ئهی دلۆ جارهك نه هاتی
شه كهر و ئافا نه باتی
ساقییا ئافا حیاتی

تی ژ زۆزانی د من

كۆفیا بهرقی د بهر دا
خه مل و ریشی چوونه سهر دا
کی ل حالی مه خه بهر دا

داغ و کۆفانی د من

دهردی عشقی پور عه ذابه
سو تن و ئیش و عتابه
لی بهلی (حسن الثواب) ه

ئەول جەم يارى د من

عشقى سەر تا ئمتحانە
كى كودى ھش لى نەمانە
ئەز د بيم پور دەرمانە

ئەول سەر قەلبى د من

عەنبەر و بىنا گولافى
چىچەك ورەيخان د ناڧى
ھەر سەحەر تىنە سلاڧى

ئە و كۆڧانى د من

عەنبەر و بىنا بخوورى
روھنيا سىنا و طوورى
من چو جار ناچن ژ بىرى

حوور و غلمانى د من

ملكى مصرى بورج و ئەيوان
باغ و جىننەت حوور و رضوان
ئەى سەمايى ماھى سەيوان

تەخت و ديوانى د من

حوور و غلمان پور ھەوانە
پەسحەتا وان نىرگزانە
دائما قەلبم گرانە

بولبول و باغى د من

بولبول و بازى دخوينن
جار و جار سەر خوەش دمىنن

عاشقان ره نجی دبین

ناه وهاواری د من

ئهی دلۆ بیژه ئاوازان

توب وان فکر و نیازان

تیکهلی شعران ب سازان

موحبهت و عشقا د من

ئهی سهوادی بهس بیژه

په سحهتا عشقی دریژه

بهفر وبارانی مه ریژه

عهور و نیسانی د من^(۱)

ووهسا دیاره کو شاعره کی دی بی کورد ئهوی ناسناقی (جودایی) بو خو

دانای شعرهك ب فی رهنگی ههیه ، ل سهری دبیزت :

هه ره کهسی ئیرو ببینی چاقی خوونباری د من

ئهو دزانی نوکته وئهقوال وئهسراری د من

ول دویماهی بی دبیزت :

ئای دبی ئهز جان و دل سهوادی وی زولفی تهمه

چوون جودایی تی بکیشه دهردی بیکاری د من

وشاعره کی کورد ب ناخی (سهوادی) ئهف شعره تهخیس کریه .^(۲)

و د شعرا دووی دا سهوادی دبیزت :

(۱) گۆتارا عبد الرقیب یوسف ، کۆفارا بهیان ، ژماره ۶۷ ، سالا ۱۹۸۰ .

(۲) برینه : محمهد عدلی قهره داغی : بووژاندنهوهی میژووی زانیانی کورد ، ۲ / ۲۵۸ -

. (۲۶۳)

مايم د دل دا بى مهفه
عالمه ب عالم جومله ناس

عقل وهشم چووين ژ سهر
عشقى ل مه پيچا كه مهر

قه ددا له طيف رهنگ سه لويه
من مهى قه خوار بوو طاس ب طاس

عالمه ب عالم ناگهيه
نه سى سهد طاسى مهيه

من قهت نه مان صهبر وقه رار
عه قلى من ما لهو كيم وكاس

ساعه تا كو من مهى قه خوار
حوسنال ديم ژى باش قه شار

مايم ژ هس نه ز بى نه صيب
له يزين ل مهيدانى فراس

عه قلم ره قى حوسنا حبيب
نه يا ژ نورر شوبه ي صه ليب

گرتن ل مه ههر چار کنار
ئيرۆ نه زم تهنگى نفاس

له يزين ل مهيدانى سوار
تيرن ژ بورجان تينه خوار

بى قووهت وبى طاقه تم
شه فقه تيهك بى نلتيماس

ئيرۆ قهوى بى راحه تم
طالب ژ جانان وه صله تم

هيستران دائم بمالى
شافى ييت سواری ناس^(۱)

له هبه يا تا كهى بنالى
حران برنى مه خالى

(۱) سه عید دیره شی : پاشگوئی عراق ، ژ ۴۶ ، سال ۱۹۸۲ ، وتیدا هاتی به کو خودانی قی

شعری سواری به .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(۱)

[دیباچه]

فهرستی کتابی ناقیّ مه عبوود

قه بیووم وقه دیم وحه ی ومه وجوود

بیّ شوبه ومثال وعه دل وخالق

سازهندهئی مومکنات وفالق

بیّ نه وو هل وئاخر وعه ظیمی

وه ههاب وکهریمی وره حیمی^(۱)

مه وجوود کرن ته هنده مه علووم

مه وجوود تویی هه می د مه عدووم

نه شیا ته کرن هه می موئه ننا

واحد ب خو هیی فه رید ویه کتا

بیّ یه من ویه سار وبیّ مه کانی

بیّ طرف و جهات وبیّ نشانی

خالسی ژ عه رهض نه جسم وجه وههر
بی نالهت و قهیس و جومله چیکهر

قائم ب خوه (واجب الوجود) ی (۲)

مه عبودی عه بیدی و عه بوودی

ئه ضداد کرن ب یه کفه مه ربووط

حه وواس و عه قل د نیقی مه ضبووط

کاری ته یه ظاهر و نهانی

رووح ئانی بهر و که سی نه زانی (۳)

ئو ستادی بنایی عهرش و فهرشی

بی و هصل و ته مه ککونی ل عهرشی

نه طاقی ب رهوشه ن و موعه لالا

چی کر ته موزه ییه ن و موجه لالا

ههفتی د زه مین و به حر و نه طراف

ته نجیمه ئی مولکی قاف تا قاف

ئه ف چار فو صوول و چار عه ناصر

مه و لوودی طه بایعی موعه نصهر

ئه سباب و موسه بین عه یانی

حو کمی ته موقه دده ره نهانی

جه ننا ت ژ ره حمه تا ته هه شتن

دوزه خ نه بهر ا بهری به هه شتن

وه حدهت ژ ته را ده لیلی قودرته
شاهد ل قه دیریا ته فطرته

قودرته ل عه ظیمیا ته شاهد
دووره ژ درایه تا ته زاهد

واحد ل خوہیی تو دال ومه دلوول
عللهت تویی مومکنات مه علوول^(۴)

خالی ژ عه رهض نه عهین وجنسی^(۵)
عاری ژ عه رهض نه جن وئسی

فولک وفه لهک ومه لهک مه لیکن
ئیمان وکوفر هه می سه لیکن

بی حال تویی عه ده م گواہه
مه عدوومه عه ده م قدم گواہه^(۶)

نامودرک ومودرکی ئیلاہی
مومکن ژ ته را نه خوہش گواہی

نین ته صفاتی عهینی ذاتی
نهی ذات ب خوہنه نه غهیری ذاتی

بینایی ته بی حجاب وبه رزه خ
ئه عمایی ته با مه ساف وفه رسه خ

ئاگاہی ته یه خه راب وبی گاف
سورمه ته کشاندیه د دو چاف^(۷)

هه چى كو دڦى وى بى ڪليده
سررا ته ژ وى ڦه نابهديده^(۸)

(۱) د دانديا (ر) دا ڏڦ نيڦ مالڪه ب ڦى رهنگيه : وهههاب وڪهريم وههم
رهحيمي .

(۲) واجب الوجود : مه بهست بى ڏهوه بى هه بوونا وى يا فهر كو خودايى
مهزنه .

(۳) د دانديا (ر) دا : (بى ڪهس نراني) هاتيه .

(۴) د دانديا (ن) دا ب ڦى رهنگي هاتيه : عللته خواه توى وه مومڪنات
مهعلول ..

(۵) د دانديا (ر) دا ل شوينا (خالى) پهيفا (على) هاتيه .

(۶) د دانديا (ن) دا ل شوينا (گواهه) ل ههردو جهان د ڦى مالڪى دا پهيفا
(گهواهر) هاتيه .

(۷) د دانديا (ر) دا ل شوينا (د دو چاف) پهيفا (دهف وچاف) هاتيه .

(۸) د دانديا (ر) دا ل شوينا (سررا ته) پهيفا (سوترا ته) هاتيه .

(۲)

تقرارا ب نرسالا نه نبيا وره سوولان ونثباتا كو موده ممد سهروره ل وان مهقبوولان

نرسال كرن ته هنده مرسوول

مهكتوب كرن بو وان ته مهنزوول^(۱)

ئه حمده ته كره خه تيم وموختار

نظهار كرن ل بهر وي نه سرار^(۲)

عالی كره وخه تمي نه نبيا كره

سهردار كره وه نه وليا كره

(حادث) چ مه دح كه بو قه ديمي^(۳)

مه منووع مثاله بو عه ديمي

ئه ز موجه كم ژ نوممه تا وي

من بيخييه بهر شفاعه تا وي

گهر چي ب عه مه ل گونا هكارم

ئه م ما ژ ته ههر نوميدوارم

شهرمه نده مه ئه ز ژ خدمه تا ته

ئه ز مامه د فاضل وره حمه تا ته

[د مه دجا پيشرهوون جومله نئ مه خلو ووقات

ده ضره تن (سيد السادات) (٤)

ئهی کلکی دورهر نگاری شاطر

ئه وو هل توئه حمه دی وئاخر (٥)

ئه حمه د ته نفیسی وئمه ر کر

میما وی ژ بو خوه بر که مه ر کر

هون هه ردو ژ هه ف ئه وی عه له م گو

له و ئه وو هلی ما خه له ق قه له م گو (٦)

سه رحه لقه ئی ئه نبیان موحه ممه د

مه چاکر وئا فتابی موسنه د

شاهی عه ره بی عه جه م ب پی که ت

(بوو جهل) ژ جاهلی ژ ری که ت

دیبا جه ئی صنعته ئی ئیلاهی

سه رداری سفیدی و سیا هی (٧)

مه سنه د ژ ته را طباقی ئه فلاک

حوججه ت ژ ته را به راتی (لولاک) (٨)

(ما کان محمد) ته روتبه (٩)

ئهی پادشه هی بلند عوتبه

چاقى ته موکه حهلئ د (ما زاغ)

غونچا دهه نئ ژ باغئ ئبلاغ

پايا ته سه ريرئ (قاب قوسين)

ديوانئ شه ريعه تا ته كه ونه ين

بئ له وح وقه له م تلى قه له م بوو

شه ققا قه مه رئ ژ بو ره قه م بوو

عاقل ژ ته كه ل لوما ته مه حظو و ظ

دل عه رش و زبان ژ له وحئ مه حفو و ظ

هه ر ذه رره كئ خاكئ راهئ معراج

ئدريس و مه سيح كرنه زه ر تاج (۱۰)

ئهى سايه ئئ ره حمه تا ئيلاهى

ره حمه ت ب خوه يئ (بلا اشتباه) ي

مه نسو و خ كرى كتاب و دينان

نوورا به صه رئ (أولي اليقين) ان (۱۱)

بئ سايه و سايبان و عارض

به يضاوى سه ماوى دين ب عارض

ته فصيله ل مو جمه لا ته عاله م

شه رحا ته نه مو مكنات و ئاده م

جبريلئ ئه مين ژ بو ته گه نجوور

دوررئ د سرران د ديره مه ستوور

عالم د جهلا روي ته غه رقه
مه غرب ته مه دينه مه ككه شهرقه

قورئان ژ ته را جه نابي باري
ده فعه ده فعه كره دياري

ئاخر ژ نه قي موعه نصه را فهرش
باري تو بري ته ماشه يا عهرش

جبريل وبوراق و حولله دهردهم
هاتن ژ ته را ده ليل وموظلمه

دهر حال گهاييه ئاسماني
حلقه ژ مه هي د گوشي داني (۱۲)

عولوي ومه لك دبوونه حاضر
(بالجمله) ل شهو كه تا ته ناظر

ته سبيح كرن ژ بو وي سوبحان
شا بوون ژ روي حه بيبي ره حمان

همرهه ته ل سدره ئي جودا بوو
لهو سهر حه دد و وه عده ئي خودا بوو

ئهو چهندي مه لائيكي د صف صف (۱۳)

رابوون ب ته را فرشته ريف ريف

(القصة) گهايي عهرشي عالي
خفتان وبه دهن ته خسته حالي

جان غه رقه ئى له معديا قدم بوو (۱۴)

خالى ژ جهات و كهيف و كه م بوو

پا كيزه ژ شوبه هء و گوماني

رووحى ته گه هشته (لا مكان) ي

دهست دا ژ ته را ب (ذات) نه للاه

مه فهورمى كلامى (لي مع الله)

ته ثنييه نه ما ژ ئتحدائى

سه د جار گه ايه قى مورادى

بى طرف و جهات و بى سهر و بن

(من بعد) مه بى : (سواديو) (صن)

نه ف طه يى مه كان و هنده ته سبير (۱۵)

هاتى وه جهى تو هه ي ب ته ئشير (۱۶)

حه ققا كو تويى ره سوولى نه للاه

بى ره يب و رپا شه فيعى نه للاه

ئه ي پوشت و پده ناهى ئوممه تا خوه

بفكر د جه لال و هممه تا خوه

فه رده ك مه شه لا گونا هكاره

ئه و جورم ژ بى حه دد و شوماره

سه د جارى ب قاسى مومكنا تى

لائق ته نه ن كه ي خه باتى

يا سهر بگري تولى نه نيڙي

نه يزارى ژوى تو گوھ نه ديڙي (۱۷)

باژونه ب ئاگرى موخه لله د

ناظر بى ل ته په يا موخه ممد (۱۸)

نازاره نه كى ب ههر چ دايه (۱۹)

بى هممه تى و وه ناره وايه

ئهى حه ضره تى موجته بايى موختار

ناچاره (سه وادى) بى گونه هكار (۲۰)

گهر چى كو پرن ئه وى شه ناعه ت

ئاخر نى ربا ته يه شه فاعه ت

ئهللاهه ره حيم وتو شه فيعى

قه ط نينه غمه ك ئه فى شه نيعى

ئه ز ده وله تى قاسم وبراھيم

مه شفوو عى ومدرحم وئيلاهيم

هادى ژ مه را حه سەن حوسه ينن

هه ردو حه سەنى د ئه حه سە نه ينن (۲۱)

هم چاره على وسى موخه ممد

يه ك جه عفر ومووسا وموصه ممد (۲۲)

حه تا بگه هيته ئال وياران

ناكهم چو غهم وههمم وفكاران

بهر ره ووهئنی پاك وئال وئه صاحب
دائم سهله واتی ره بسی ئه رباب

- (۱) د دانهیا (ر) دا : (ژ بو ته مه نزوول) هاتیه .
- (۲) د دانهیا (ن) دا ئەف نیف مالکه ب فی رهنگیه : ئەسرار کرن ل وی ته
نظار .
- (۳) د دانهیا (ر) و (ن) دا پهیفا (حادث) هاتیه ، و ب هزرا من دهستیقه دان
ل قیری ژ لایئ نفیسه ران هاتیه کرن و دبت د بنیاتی دا (حارث) هات بت کو
ناقئ شاعری ب خو یه !
- (۴) ئەف (عنوانه) د دانهیا (ر) ب تنی دا هاتیه .
- (۵) د دانهیا (ر) دا (ئەوو هل تهری) ل شوینا (ئەوو هل تو) هاتیه .
- (۶) کو ئیکه مین تشت خودی چیکری قه له مه د هدیسه کا دورست دا هاتیه یا
(ئەبو داوود ، و ترمذی و بهیهقی) ژ پیغه مبهری - سلاف لی قه گوهاستی
وتیدا هاتیه : ﴿ إن أول ما خلق الله القلم فقال له : اكتب ، قال : رب وماذا
أكتب ؟ قال : اكتب مقادير كل شيء حتى تقوم الساعة ﴾ .
- (۷) د دانهیا (ر) دا ئەف نیف مالکه ب فی رهنگیه : سه ر خهیلی سبی
وسیاھی .
- (۸) هدیسا (لولاك) ئەو هدیسه یا تیدا هاتی : ﴿ أتاني جبريل فقال : يا
محمد لولاك لما خلقت الجن ، ولولاك ما خلقت النار ﴾ و در یوایه ته کا
دی دا هاتی یه : ﴿ لولاك ما خلقت الدنيا ﴾ و ئەف هدیسه وه کی زانا دبیژن
یا دانیه (مهو ووه) و چو بناخه بو نین (بریته : الأسرار المرفوعة
لملا علي القاري ص ۲۸۸ ، والموضوعات لابن الجوزي ۱ / ۲۸۸ ،
وسلسلة الأحاديث الضعيفة والموضوعة للألباني ۱ / ۴۵۰) .

(۹) ئەفە ئېشارەتە بۆۋى ئايەتتا خودايى مەزن تېدا دېئىت : ﴿ ما كان محمد أبا أحد من رجالكم ولكن رسول الله وخاتم النبيين وكان الله بكل شيء عليماً ﴾ (الأحزاب : ۴۰) .

(۱۰) د دانەيا (ر) دال شوينا (زەر) پەيڤا (وەر) ھاتىھ .

(۱۱) د دانەيا (ن) دال شوينا (أولي اليقين) سان پەيڤا (دلئى يەقېنان) ھاتىھ .

(۱۲) د دانەيا (ر) دال شوينا (د گۆشى دانى) پەيڤا (د گۆش تە دانى) ھاتىھ .

(۱۳) د دانەيا (ر) دال شوينا (ئەو چەندى) پەيڤا (زەف چەند) ھاتىھ .

(۱۴) د دانەيا (ن) دال شوينا (فان) پەيڤا (جان) ھاتىھ .

(۱۵) د دانەيا (ن) دال شوينا (تەسىير) پەيڤا (تەفسىر) ھاتىھ .

(۱۶) ئەف نېف مالكە د دانەيا (ر) داب فى رەنگىھ : ھاتى جھى تەى ب تەئىر .

(۱۷) ئەف مالكە د دانەيا (ر) داب فى رەنگىھ :

يا سەر سەرى بگرى لى نەئىرى بىزار ژوى تو گوھ نەئىرى

(۱۸) د دانەيا (ر) داب ئەف نېف مالكە ب فى رەنگىھ : ناظر لى يە ھەر ب يا موھمەد .

(۱۹) د دانەيا (ن) دال شوينا (ئازارە) پەيڤا (ئازادە) ھاتىھ .

(۲۰) د دانەيا (ر) دال شوينا (سەوادى) پەيڤا (سوارى) ھاتىھ .

(۲۱) د دانەيا (ر) داب ئەف نېف مالكە ب فى رەنگىھ : يەئنى ھەسەنەئىنى ئەھسەنەئىنى .

(۲۲) د دانەيا (ر) دال شوينا (موسسا وموصەمەد) پەيڤا (موساىى) موھمەد ھاتىھ .

(٤)

سه به بی نه ظما کتابی بو هه قالان
یه عنی ب داخوازی مهرد ورجالان

رۆژهك كو بهاری عالم ئارا

ئه طلسم كریوول باغ و صه حرا

مابهینی ههوا ب بهنی عهنبهر

با مسك و عه بیری بوو به رابه ر

غه برا حه می بوو دکانی عه ططار

عه وری كه ره ما ئیلاهی مه ططار

شه بنه م ل روی گولی دباری

قه طره و قه طره وه کی مراری

ئووری جه به لی بوو کانێ عهنبهر

داگرت دنی ژ عهنبه را تهر

زهنجیری جونوون د پایی جۆبار

فه رخهنده و خوهش دچوونه ئه نههار^(١)

داران ل خوه كره بایی خهضرا

چیچهك ب مثالی تاجی کیسرا

لاله ژ مثالی جامی جهم بوو

سهر شاری ژ ئابی نابہ نهم بوو

ساقی ژ شہرابی ئہرغوانی

دا جام وقہدہح ب ئوقحوانی

بہرقی ژ زولالی جانی مہرگی

نووشی دکہتن ب جان میرگی

سہنجاب د بہر خوه کر جبالان

صہحرا زہیینی ژ خہط وخالان

بایی سہحہری ژ بہنی سونبول

دونیا کربوو تژی قہرہنفہل

شایہستہ ل رہغمی زالی پاییز

ئاراستہ بوو ژ دل بہلازیز^(۲)

دونیا وہ کو جہننہ تا ئرہم بوو

سہد رہنگی شبیتی بوو قہلہم بوو

ئہو چیچک و سؤرگول ونہباتات

بوون مہعدہن وزینہت وجہمادات

باغان ژ تہذرو عہندہلیبان

فہریاد گہانہ خوهش حہبیبان^(۳)

قومری کہبک ل کووہ وزنار

پور قومقوم وقہہقہہہ ب منقار

دل حەدی دکرن صەدایی بولبول (٤)

شەیدایی جەمالی ئالی سۆرگول

خورشید ل غورفەیا حەمەل بوو

مەھ ژ ی ل تەرازی مەحەل بوو (٥)

(القصة) د قی بەاری مەر قووم

دەر ظلل و پەناهی میری مەر حووم (٦)

میری کو فەلەک ل وی مۆئەسسەف

(ذي العز و علا) ئەمینی یووسف

حەتتا کو هەبوو ل تەختی دەولەت

با عەدل و سەخا و شەرەع و صەولەت

ئالایی حو کوومەتی قەوی بوو

حو کمی وی کتایی حەق رەوی بوو

(بالله) نەظەر بەدال مەوتتا

دەر حال دبوون ژ نوو قە ئەحیا

یا رەبب ی ب ذاتی پاکی ئەحمەد

رووحی وی د جەننەتی بی سەرمەد

ئەدریس و مەسیح بن موصاحب

جبریل و مەلەک ببن موخاطب

ولدان و غولەم بیتن غولامین

دەر قەصری عەدن ب حوور ئامین

(القصه) د قى بهارى گول بيز

ئەز بووم ل نك يەكى دل ئاوين ^(۷)

ساكن ل سەرايە كى مونەققەش

دالگير ومورەتتەب وموفەررەش ^(۸)

روونشتبووم ئەز ل پەنجەرايى

فە كرىمە صەحارى وھەوايى

داگرتمە بەر خوە ئەز مطالان

پامال كرم غەم وخيالان

ناگام م دى دەرى كوشا بوو

شەمسەك ژ دەرى قە مونجەلا بوو

رۆژا فەلەكا كەمالى عرفان

بە گزادەئى عالی عەبدللاھ خان ^(۹)

دوررا قوتيا ئيمارەت و جاھ

شەمسە فەلەكا طەرىقەت و راھ

صوورەت مەلەك وفرشتە سیرەت

بەرجیسی دلی فەلەك ب حیرەت

مەمدووحي دەف و دلی عەریفان

سەردارى نەوادەر وشەریفان

دەرراک و حەموول و (ذو کياسة)

با حلیم و کەمال و با فەراسەت

شاهینی عوروجی ئهوجی دهولت

عهنقایی سهمایی زیب وشهوکت

مهحموود خصال وخووب ئهفعال

شایهستهئی پیشگاهی ئجلال

مهنسوروی ژ دودهمانی مهعلووم

صولبیهئی نهفسی میری مهرحووم

ئهوهات وسهلام ومهرحهبا کر

پورسامه کر ودلی مه شا کر

روونشت و ب لهب کرم موشهیرهف

ئهخبار وقصهص کرن موصلهیرهف

مهبعهث قهذکر ژ ههز کهلامی

حهتتا کو گهایه فی مهرامی^(۱۰)

گوّ : شعر ونهظیمه خواهش کهلامن

مهقبوولی جهمیعه خاص وعامن

حاصل مه کر کهمال تهکلیف

ئلحاح وتهسهللوطهك ب تهلطیف

بوّ خاطری عاطری موبارهك

ئهصلا مه نهبوو خهلاص جارهك^(۱۱)

پورسی م ژ وی مورادی مهکنوون

گوّ : تهرجومه کی ژ لهیل ومهجنوون

مهوزوون بکهری کو ئەم بزانیان

لهورا کوب فارسی نزانین (۱۲)

حینام ب سهر قه ئبتدا کر

دهر شههر د حالی شههروا کر (۱۳)

نهه رۆز تهمام پاشی نهورۆز

مهنقووش م کر بگین پیروۆز (۱۴)

دهر وهقتی موده ررسی مهلهك كیش

یهك بین ویهك ئاخر ههم یهك ئه ندیش (۱۵)

عوممانی علم موحیطی عرفان

قه مقامی فهضل سه مائی ئذعان

جبریلی سیهر صفهت مه سیحا

ره وشه نگری حکمهتی وه ضیحا

ئالایی به لاغتهت وجه لالهت

سولطانی سولالهت وفه ضالهت

دل له وح وزبان قه له م ضوحا بال

یووسف ل سه ریری حکمهت و حال

مه غزی دهف ولیف وسه عیبی سننه

تاریخ ژ وی له و ژ (مه غزی سننه) (۱۶)

من هیقی هیه ژ دل ب نووران

گاشا کو دبینن نه و قو صووران

ئصلاح بکن ب نووکی خامه
دا عهیبی نه کهن مه عیب و خامه (۱۷)

یا ره ببی ئه فی نگاری فاخر

نووباره ئی باغی دهوری ئاخر

مه حفووظ بکه ی ژ بی فهصالان (۱۸)

سه طحی و سه قیم ویی مطالبان

په ی کر مه هلانی خامه یا خواه

تسه لیمی ته کر مه نامه یا خواه

(۱) د دانه یا (ر) دال شوینا (جو بار) په یفا (خووبان) هاتیه ، و ل شوینا

(نه نهار) په یفا (پنهان) هاتیه .

(۲) د دانه یا (ن) دال شوینا (به لازیز) په یفا (به لاریز) هاتیه .

(۳) ئه ف مالکه د دانه یا (ر) داب فی رهنگیه :

شاروور و ته ژره و عه نده لیبان خوانه نده وه کی ژ دل خه طیبان

(۴) د دانه یا (ر) دال شوینا (حه ی) په یفا (زنده) هاتیه .

(۵) د دانه یا (ن) دال شوینا (مه حهل) په یفا (خه له ل) هاتیه .

(۶) ئه ف مالکه و هه ر حه فتن د دویف دا ژی د دانه یا (ر) دا نه هاتینه .

(۷) ئه ف مالکه د دانه یا (ن) دا نینه .

(۸) د دانه یا (ر) دال شوینا (دالگیر) په یفا (دلگیر) هاتیه .

(۹) ئه ف مالکه و حه فت مالکین د دویف دا ژی د دانه یا (ر) دا نینن .

(۱۰) ئه ف مالکه د دانه یا (ر) داب فی رهنگیه :

ئصراف کرن ژ هدر که لامی به حنا مه گه هشته فی مه قامی

(۱۱) د دانہیا (ر) دال شوینا (جارهك) په یفا (وچارهك) هاتیه .

(۱۲) د دانہیا (ر) دا ئەف مالکە ب فی رهنگیه :

کوردي تو وهزن کی دا بزاین لهو ئەم چو ب فارسی نزانین

(۱۳) د دانہیا (ر) دا ئەف مالکە ب فی رهنگیه :

حالی مه ژ سهر فه ئبتدا کر نه قدهك چو ب نهومه شههر وا کر

(۱۴) ئەف نیف مالکە د دانہیا (ر) دا ب فی رهنگیه : ئەم بوون ب دل ئەدیم

نەندووژ .

(۱۵) ئەف مالکە وهر چارین د دويف دا ژی د دانہیا (ر) دا نه هاتينه .

(۱۶) د دانہیا (ر) دال شوینا (سننه) په یفا (سینه) هاتیه .

(۱۷) ئەف مالکە د دانہیا (ر) دا ب فی رهنگیه هاتیه :

ئصلاح بکن ب کلکی خامه دا عهیب نه کەت جه هوول خامه

وخامه د نیفا نیکی ژ فی مالکی دا قهله مه ، و د نیفا دووی دا مرو فی خاف

وبی سهر بووره .

(۱۸) د دانہیا (ر) دال شوینا (فهصالان) په یفا (کهمالان) هاتیه .

صوبحهك ب دو عا ژ حهق طهله ب كر
زارى وفه غانى (بالعجب) كر

خه للاقى دو عا وى كرىه مه قبول

حاصل قه و مى موراد ومه ئموول ^(٦)

طفلهك به خشى وى ره بى مه عبود

مه هپاره بيه كى حه لاره ئه ندرود ^(٧)

مه حبووب وله طيف و خووب و دل بهر

تابه بده ژ رهنگى شه مى خاوهر

بابى كره شاهى ونه شاطه

دان صه دقه و درهم و سماطه

پاشى صه ده قات و شادمانى ^(٨)

ئسمى وى ب ناقى قه يس دانى

هى طفله كى لال و بى خه بهر بوو

عشقى د وى (ظهرا) ئه نهر بوو ^(٩)

رؤژى و شه قى وه بى سو كوون بوو

ئه شكى د وى مثلى جؤبى خوون بوو

ناگاه د رؤژه كى كه چهك خووب

ه لگرت ئه وى عه زيز و مه رغووب

(في الحال) كه نى و شاد و گهش بوو

فه رخه نده ب شاهى و ژ ههش بوو ^(١٠)

حينا وه كو دانيايه عهردى
دهس دا گريى ب ئاه ودهردى (۱۱)

قهط وى بى كه چى نه بوو مه دارهك
ئارام وسوكونهك وقه رارهك
حاصل بوويه مونس نهو ب وى را
جانى خواه فدا ذكر ژ وى را
هه رچى كو هه بوو حه بهك فراسهت
زانى ب درايهت و كياسهت
ئه لبه تته ئه قى ذه ليل ومه شغووف
زوو دى ببتن ب عشقى مه عرووف
ديوانه ببت د نيقى عامى
خالى ببتنه ژ عار ونامى

(۱) د دانديا (ن) دا ئهف نيڤ مالكه ب قى رهنگيه : گوتى مهلكى عهروهب
ژ نامهك .

(۲) د دانديا (ن) دا ئهف مالكه ب قى رهنگيه : نهو صاحبي خيڤهت وعه ماري
لائق سهريرى تاجدارى .

(۳) د دانديا (ن) دال شوينا (ذي) پهيقا (وى) هاتيه .

(۴) د دانديا (ن) دال شوينا (پهيوهند) پهيقا (بونباد) هاتيه ، ول شوينا
(فهرزند) پهيقا (نهولاد) هاتيه .

(۵) د دانديا (ن) دا ئهف مالكه ب قى رهنگيه :

- په یوه سته مورادۍ وی هەر ئەف بوو رۆژی وشه‌فی دوعا وی ئەف بوو
- (٦) د دانه‌یا (ن) دال شوینا (قهومی) په‌یفا (گه‌ریا) هاتیه .
- (٧) د دانه‌یا (نووبه‌هاری) دا ئەف نیف مالکه ب فی ره‌نگی هاتیه : حینا
ژ عه‌دهم کو بوویه مه‌وجود .
- (٨) د دانه‌یا (ن) دال شوینا (شادمانی) په‌یفا (میهمانی) هاتیه .
- (٩) د ده‌سنقیسی دال شوینا (هی) په‌یفا (هەر) هاتیه ، و د دانه‌یا (ن) دا
ئەف نیف مالکه ب فی ره‌نگیه : کاری وی گری وبا که‌سه‌ر بوو .
- (١٠) د دانه‌یا (ن) دا ئەف نیف مالکه ب فی ره‌نگی هاتیه : ته‌دگۆ
نه‌خوه‌شه‌ک ژ نووفه‌خوه‌ش بوو .
- (١١) د ده‌سنقیسی دا ئەف نیفا مالکه ب فی ره‌نگیه : ده‌ستی بکری هه‌وا
وده‌ردی ، و د دانه‌یا (ن) دا ئەف نیف مالکه ب فی ره‌نگی هاتیه : خالی
نه‌دبوو ژ ئاه وده‌ردی .

(٦)

سوننه تداريا مه جنوونه ب ده عوهت
وشاندنا ويه ل مه كته بي ب عادهت
وعاشق بوونا وى وله يل ايه ب علات

گؤيا يى ئه قى قهص و مثالى^(١)
ئهف رهنگه د بيژه قى مه قالى

حينا كو سيني عومرى دهه بوو
لاوهك ب جه مالى شو بهى مه بوو

بابى ب هه زار يول و سوننهت^(٢)
ئاغاز نههار ژ بووى سوننهت

ئهز سه رحه د و كووفه تا ب به غداد^(٣)

قاصد ب قه بيله يان هني راد

ئيناندى ئه كابرى قه بيلان

ژ ئه مثال و ئه قارن و عه دي لان

ساز و دهف و گه ره نا و سه نتوور

موغنى و كه مانچه عوود و طه نبوور

بوو غولغوله وصه‌دا وشاهی

مه‌ژی ره‌ققصی د بورجی ماهی

فه‌غفوروی وحاته‌می صه‌دا کر

چل رۆژی ته‌مام ئه‌وی ئه‌دا کر

پاشی بره مه‌کته‌بی موکه‌رره‌م

دا ده‌ستی موعه‌للمی موعه‌ظهم

حجرا وه‌کو جه‌ننه‌تا ئره‌م بوو

تی علم و کتابه‌ت وقه‌له‌م بوو

چه‌نده‌ک وی ژ هوگر وه‌قالان

ئینان ب خوه‌ را ژ بو مطالان^(۴)

چه‌نده‌ک ژ که‌چی د خزم وناسان

هه‌مقاله بووین ب ده‌ور وده‌رسان^(۵)

(القصة) صه‌فه‌ک که‌چ و صه‌فه‌ک کورپ

ته‌شبهی دو رپیزی لوتلوه‌ و دورپ

مه‌کته‌ب بوویه باغه‌کی ب سورگول

خوانه‌نده وه‌ک عه‌نده‌لیب وبلبل^(۶)

حاصل کو ژ نیقی وان عه‌زیزان

سه‌رتاجی صه‌فا به‌نات وقیزان

دوخته‌ک عه‌ره‌بی ب ناقی له‌یلا

هه‌مسهر گه‌ریا ب قه‌یسی شه‌یدا

- خوہش نادرہ دوختەرەك لەطیفە
 بۆ جان ودلی عەجەب ظەریفە ^(۷)
- دەریایی حەیا وعزز وعصمەت ^(۸)
 کانا ئەدەبی و گەنجی رەئفەت
 رۆژی قە نەدیتبوو سیا وی
 مەھ قەط نە گەهشتبوو ریا وی ^(۹)
- گول مثلی رویی د خوب وتازە
 خوہ لی د خویا مثالی غازە
 زائیل دکری ضیاء وبەییضا
 گاڤا دنومائی دەستی بەییضا ^(۱۰)
- لەیلایسم وسمەن عوذارەك
 شە ککەر دەهن وشوبی هەنارەك ^(۱۱)
 با رووی گول و ب زولف وسونبول ^(۱۲)
 تە دگۆ چیمەنە ژ سونبول وگول
- شیرین حەرە کات وعشوە پراکەر ^(۱۳)
 گاڤا دکەنی نەبات وشە ککەر
 چاقان دو هەزار ناز پیپرا
 ئەبروو سیهه و چ راز پیپرا ^(۱۴)
- خالا سیههال سەر رووی وی
 زەنگی ب چەیهەك بۆ هندوی وی ^(۱۵)

وی دلبره را شوخ و شه‌نگ و زیبا
وهر گرتبوو پور نه‌بات و دیبا

حووری روه‌ش وئه‌ده‌ب پهری بوو
قه‌یسی کو مه گۆتی موشته‌ری بوو

له‌یلا ژ خوه را هه‌قال و ناسی
بوون هه‌ردو به‌ده‌ن د یه‌ک لباسی

عشقی د دو سینه‌یان چ جا کر
فی‌را خوه هه‌قال و ئاشنا کر

دل دایه ب هه‌قدو یاری صادق
فی‌کرا د مرافق و موافق

ئاگر که‌ته به‌یده‌را مورادان
دزگینی عه‌قل نه‌وان به‌رادان

فی چاف ل وی ده‌لالی مایی
حیره‌ت زه‌ده‌ئی جه‌مالی مایی

وی ژی دکری ژ دل عه‌جه‌ب ئاه
خه‌ف خه‌ف دنه‌پیری لی د هه‌ر گاه

هه‌رده‌م ب به‌انه‌کی ژ مه‌کته‌ب
خارج دبووین د سیمی غه‌بغه‌ب

سرری د خوه له‌و ب هه‌ف دگۆتن
جه‌رگی د خوه هه‌ر دووان دسۆتن

عائد کو دبوون جوزء دخوهستن
لیقیّ د خوه وان ژ ههف دبهستن

(۱) د دانهیا (ن) دال شوینا (قهص) پهیقا (قهصر) هاتیه ، و د دانهیا (ر)
(قهصیر) دا هاتیه .

(۲) د دانهیا (ن) دال شوینا (یول وسوننهت) پهیقا (دهر د ومننهت) هاتیه .

(۳) د دانهیا (ن) دال شوینا (بهغداد) پهیقا (بهصرا) هاتیه و د دانهیا (ر)
دال شوینا وی (بهغدان) هاتیه و ل شوینا (هنییراد) هنییران (هاتیه) .

(۴) ئەف مالکه د دهسنقیسیّ دا نههاتیه ، و د دانهیا (ر) داب فی رهنگیه :

چهندهك ئەوی ژ دوختهر وروالان ئینان ب خوه را ژ بوّ مطالان

(۵) د دهسنقیسیّ دال شوینا (خزم) پهیقا (خواهش) هاتیه ، و ل شوینا
(ههمقاله) پهیقا (ههم قاله) هاتیه .

(۶) د دانهیا (ن) و (ر) دال شوینا (وهك عهندهلیب) پهیقا (وهکی عهبید)
هاتیه .

(۷) د دانهیا (ن) و (ر) دا ئەف مالکه ب فی رهنگیه :

خوهش نادره دوختهرهك لهطیفهك بوّ جان ودلی عهجدب حدریفهك

(۸) د دانهیا (ن) و (ر) دال شوینا (عزز وعصمهت) پهیقا (دورریّ)
عصمهت (هاتیه) .

(۹) سهلمیّ هیزانی د یووسف وزولهیحاییّ دا (بپ ۱۴۱) دبیزت :

رؤژیّ قه نه دیتبوو سها ویّ مهه ژی نه دبوو ب ړندی یا ویّ

(۱۰) د دهسنقیسیّ دا ئەف نیف مالکه ب فی رهنگی هاتیه : گاڤا دکهنی دباییّ
بهیضا .

- (۱۱) دانه‌یا (ن) دال شوینا (شویی هوارهك) په‌یقا (مه‌مك هوارهك) هاتیه ، و دانه‌یا (ر) دا (ته‌دی هوارهك) هاتیه .
- (۱۲) د ده‌سنقیسیّ دال شوینا (با روویی) په‌یقا (باز لیّ ویّ) هاتیه .
- (۱۳) دانه‌یا (ن) دال شوینا (عشوه) په‌یقا (فتنه) هاتیه .
- (۱۴) دانه‌یا (ن) دال شوینا (چ راز) په‌یقا (چرانه) هاتیه .
- (۱۵) دانه‌یا (ن) دال شوینا (ب چه‌یهك) په‌یقا (پیچه‌یهك) هاتیه .

(۷)

حیلہ سازی قہیس ولہیلایں بہ
قہ شارتنا جزویان ونہ ظہردانا وان

وان ہہردو مرافقیّ دہہمدہم

شہیداییّ جہمالیّ بوونہ ہہردہم

سرریں ژ خوہ را کرن مودارا

لہورا کو خہطر بوو ناشکارا

دا سرریّ خہفی بہلا نہبیتن

ئہفسانہئیّ ہہر بہلا نہبیتن (۱)

لہب بہستہ بوویی ب گوفت وگوئیّ

خالی ژ کہلامیّ جوست وجوئیّ

وان گوٹنہ ہہف ب حیلہ سازی

دائم ب طہریقئیّ شہرطہ بازی (۲)

پفکر نہ رویّ دہہف ل پدی ہہف (۳)

ہہرچی کو نہظہر بری ژ پدی ہہف

شہرطہک فہقیان ل وی بتن حہق

سہیدا ژ مہ رایہ شہدیّ حہق (۴)

باعث کرن ئەف قەدەر بهانه (۵)

فەکرینه روی د هەف ژ جانە

سوخته د غەما ئەلیف ودالان

ئەو هەردو د سەیری خەطط وخالان (۶)

ئەصلا وی ئەلیف نەهاته مەیلی

(إلا) کو قەدا بلند لەیلی (۷)

نوقطە نەدناسیا دل ئەفکار

(إلا) کو دناسی خالی روخسار

لەوحەك وی هەبوو ژ وی مەداری

تەبەدیل د کرب لەوحی یاری

وہقتی کو رها دبوون ژ دەرسی

مەجنوون دکەتە سوئال وپورسی

ئایا جزیا م کی هلائی (۸)

ئەف یا کی یە من قە ژئی نەزانی

پاشی کو دەهاتە ئالی لەیلی

خوہش خوہش د بەزی مثالی سەیلی

پیبرا دکەرە جدال وگەلتە

یەعنی جزیا مە یا د گەل تە

لەوحا منە وی د گەل تە مایە

لەوحی مە چرا بی؟ رەوا یە!

لهیلئ قه دشاری بووی حیله

دا لهوح بتن دهمهك وهسیله

حهتتا وهكو روؤ دچوویه غه ربئ

ئهو ههر دو دمان ل رووی دهر بی^(۹)

مه كتب نه دهاته بیر ومه یلی

(إلا) بو جه مالا رووی له یلی

سالهك ب قی طهرزی را بهارتن

ئهف رهنگه موصاحه بدت بژارتن

(۱) د ده سنقیسی و دانهیا (ر) دال شوینا په یفا (بهلا) یا دووی (مهلا)

هاتیه .

(۲) د دانهیا (ن) دال شوینا (دائم) په یفا (دا ئم) هاتیه .

(۳) د دانهیا (ن) دال شوینا (پفکر نه) په یفا (بفکر نه) هاتیه ، وئهف نیف

مالکه د دانهیا (ر) دا ب قی رهنگیه : بفرکر نه روئ ههف لی ههف .

(۴) د دانهیا (ن) دال شوینا (رایه) په یفا (را بی) هاتیه ، و د دانهیا (ر) دا

ل شوینا وی (را به) هاتیه .

(۵) د ده سنقیسی دال شوینا (باعث) په یفا (باههف) هاتیه .

(۶) د دانهیا (ن) دا ئهف مالکه ب قی رهنگی هاتیه :

سوخته ژ ئه لیف و بء ودالان ئهو دسه ییرین ل خه ط وخالان

(۷) په یفا (بلند) دهمئ دئته خواندن دقئت (که سرهك) ل بن (دال) ی بیته

دانان دا کیشا شعری دورست ببت ، وئهو ب خو دقیا شاعری گوئتا

(بلندا) چونکی (قه دد) یا مییه ، بهلی هنگی کیش دا خه لهت بت !

(۸) د دهستنقیسی دا ئهف نیف مالکه ب فی رهنگی هاتیه : یه عنی جزیه م کی

هنهك مهعانی .

(۹) د دانهیا (ن) و (ر) دال شوینا (پروویی دهریی) ئانکو : ل سهری

ریکی ، په یقا (ری ودریی) هاتیه .

(۸)

شوهرہ تا عشق ھہردو ھہ بیبان

ومہ نعا لہیلاییں ژ مہ کتہ بیں د گہل لہ بیبان

نا مومکنہ عشق بتن نہانی

ھنگی ھہ بتن ھہیہ عہیانی

شاگردی د حوجری دا ب یہ کجار

(بالجملہ) ژ حالی بوون خہ بہردار

ئہف سرری نہانی ئہشکھرا بوو

جہ جہ گہریا وپور بہلا بوو

غہ بہت قہوومی ژ بو عہ تی بی

ئاگاہ دکرن دیا ھہ بی بی

وی عابدا پور عہ فیف وصالح

وہ قتی کو بہیستن ئہف طہ والح

(فی الحال) گری ورووی کول کر

سہر بہندہ بری و مووی ہلکر

ر ابو ب غہ ضہب و ہاتہ لہیلی

پور کہرب وقہ ہر مثالی سہیلی

روونشستی برهك ل ئالى قیزی

گوۆتی کو له وهندی بی ته میزی

حالهك م بهستییه جه وابهك

عاشق ل تهیه ل ئیره شابهك

حكمت نه ئهوه توژی لی شا بی

عاشق گه ریایی دل كه بابی

ئهی دوخته ریا من ئهف چ كاره

ئهف كاره ژ بو ته زیده عاره

فهرضه ژ ته را حهیا وپهرده

روویی ته كهسهك بیینه دهرده

بگرم ته ههبن ههزار عاشق

عاشق بووینا ته نینه لائق (۱)

نام ونهسهب و ل مه ب با کر (۲)

لهوما عه رهبال مه رهوا کر

دهرزی ته ببن گهلهك چ عاره

بکشینه ته چافی مهیلی تاره (۳)

(من بعد) ب دهر نهچی ژ خانی

بی ناخی نهبی د نیف زهمانی

ئیدی مهچه مه کتهبی تو جارەك

چوونا ته نههن قهوی موبارهك

ئیدی تو بچی ژ مال ب دهرقه
طیرهك ته ببۆرتن ب سهرقه

دی بیژمه باب و خزم و مامان
خوونا ته فه خون ب طاس و جامان

که چ عار و حه یایه تیک به لایی (۴)

یا قهنج ئه وه ئه ونه بن ژ دایی !

یانی کو دبن بلند و سهر بن
بی عار دبن خولی و به ربن

قیزا کول ههر دهرهك خه بهر دا

عار وئه ده با خوه وی ب دهر دا

گه وه هر بکه فی د دهستی حه ککاک

دی کون بکه تن ب مثقه بی پاک (۵)

باقی ب حه یاء و شه رم و خامووش (۶)

فان چادر و پیچه کان و سه ردووش (۷)

(۱) د ده سفیسی دال شوینا (بووینا) په یفا (ب دینا) هاتیه .

(۲) د دانه یا (ن) و (ر) دا ئه ف نیف مالکه ب فی رنگی هاتیه : نامووس
ونه سب ل مه هه با کر .

(۳) د دانه یا (ن) ئه ف نیف مالکه ب فی رهنگی هاتیه : بکشینه د چافی
مهیلی ناره ، و د دانه یا (ر) دا ب فی رهنگیه : بکشینه د چافی میلی تاره .

(۴) د دانه یا (ن) و (ر) دال شوینا (به لایی) په یفا (برای) هاتیه .

(۵) د دهستنقیسی دال شوینا (حه ککاک) په یفا (مه لاک) هاتیه ، ول شوینا
(مته بی) په یفا (مشته یا) هاتیه و د دانه یا (ر) دال شوینا وی (مه ته با)
هاتیه .

(۶) د دانه یا (ن) دال شوینا (باقی ب حیا) په یفا (باقیزه حیا) هاتیه .
(۷) د دانه یا (ر) دال شوینا (فان) په یفا (ناف) هاتیه .

(۹)

پشڪاريا لهيلايي ل داڻي
وٺنڪارا وٺي به وٺي ماجهراڻي

لهيلي ڪو بهيستي ٺهڻ ڪهلامه
گو : داڻي ڙ ته عه جيب دمامه

ٺهڻ طهرزي خه بهر چ بي مهٺالن^(۱)

ٺنصاف بڪن چ قيل وڦالن

توربام ڙ ته به عيد بيتن

ٺهڻ رهنگه غهضه ب ل ڪهس نه بيتن

عشقا ڪو ته گو چ نهوع و جنسه

طيره مهله ڪه سباع وٺنسه

يان خوارنه ڪه د وهقت وچاغان^(۲)

ياني گوله ڪه د نيڦي باغان

وهلاهي نزانم ٺهڻ چ ناڦه

ٺهصلا مه نهدي چو وهقت وگاڦه

تشتي ڪو ته گوٺي ٺهز نزانم

دا ره ددي جهوابه ڪي بنزانم^(۳)

ئاخر تو دلى م پى دكى خون^(۴)

قهصدا ته د گهل م قههره ئكنوون

دايى كو وه دى جهوابا لهيلا

(في الحال) ژوى قه بوو تهسهللا

ئەندیشه کر ومه حهللى شهك بوو

ئثبات ويهقين ژ قهلبى حهك بوو^(۵)

لاكن كو ژ بووى ئحتياطى

دابسهستى لوى دهري نهشاطى

دهر گرتى ل روويى زار وژارى^(۶)

ئەو ماب تنى دوى حصارى

ئەو حوورى ژ عاشقى جودا بوو

عاشق ب فراقى موبته لا بوو

لهيلا قه وومى ژ عاشقى دوور

مه حرووم وضعيف وژار وره نجوور^(۷)

ئەو شيفتهيا فهقىر وبىمار^(۸)

وهقتى كو دچوونه دهرفه ئه غيار

زارى دكر و ژ دل دنالى

غهبرا وكهقر د گهل دكالى

ئيشهك ل دلى خوه كر بهانه

هەر گافى ژ دل دكر فهغانه^(۹)

ټو ما و د گهل خه یالی مه جنوون
گریان وحه زین وزار و مه غبوون

- (۱) د ده سنقیسی دال شوینا (بی مه نالن) په یفا (ټو مه نالن) هاتیه .
(۲) د ده سنقیسی دال شوینا (چاغان) په یفا (جووعان) هاتیه و د دانه یا (ن)
دا (گافان) ل شوینی هاتیه .
(۳) د ده سنقیسی دال شوینا (ره ددی) په یفا (ټه ز د) هاتیه .
(۴) د دانه یا (ن) و (ر) دال شوینا (پی) په یفا (دی) هاتیه .
(۵) د ده سنقیسی دال شوینا (حهک) په یفا (حهق) هاتیه .
(۶) د دانه یا (ن) دال شوینا (گرتی ل) په یفا (کهسرهت و) هاتیه .
(۷) د دانه یا (ن) و (ر) دال شوینا (مه حرووم) په یفا (مه حکووم) هاتیه .
(۸) د ده سنقیسی دال شوینا (بیمار) په یفا (بی چار) هاتیه .
(۹) د دانه یا (ن) دا ټه ف نیف مالکه ب فی رهنگی هاتیه : هه ردهم ب کهسه ر
دکر فغانه .

بیزار بوونا مه جنوون ژ مه کته با بس چه بیسی
وناماده کرنا چاره نی نه گهر بیت نه صیسی

حینا قه قه تا ژ قه یسی لهیلی ^(۱)

حوببا وی نه مال کهس ب مهیلی

سه رمهستی ل مه کته بی جگهر سوژ ^(۲)

فکرا وی خه یالی یاری ههر رووز

وی دی کو وهصل نه بوو مویه سسه ر

ههر گاه ژ فورقه تی خوهلی سه ر

شینا خوه دکر ب گریه وئاه

ناچار دگوژ دهردی هجره ^(۳)

کای لاله عوذار وسیم وغه بغه ب ^(۴)

شینخانه یه بی ته حو جره مه کته ب

ئه طفالی کو تینه دهور ودهرسان

به حثاته دکن ب ره مز وپورسان

مایینه ژ دووریا ته خوهش خوو

به لگی جزوویان هه می سیه هروو ^(۵)

گه‌رهایه ئه‌لیف ژ دهردی موویهك

نافكره دهمهك ب طه‌رف وسوویهك

بی غونچه‌ئی وی ده‌قی وه‌کی میم

دلته‌نگ وحه‌زینه غونچه‌یا جیم

خواره ژ غه‌ما ته پوشتی دالی

هه‌رده‌م دکتن دوعا وصالی

سینی ژ غه‌مان وده‌رد وژانان

تلیا ئه‌لیفی د ناه دانان

خالی کو هه‌نه ل سه‌ر روی شین

بووینه سرشکی ئالی پور خوین^(۶)

لی خاره ژ ده‌ست ته چا‌قی صادی^(۷)

هه‌رده‌م دنه‌یری قی مورادی

کانی تو ژ کیفه به‌سته بی بی

روویی خوه ب طالبان نومی بی^(۸)

نوونی بوویه نوقطه‌عه‌ینی داغه‌ك

داغه‌ك ره‌شه هه‌ر مثالی زاغه‌ك

هندی ب خه‌یالی روویی دلدار

هاته دهری مه‌کته‌بی وه‌فادار

سه‌د جار دگۆتی : ئاه له‌یلا !

بی یاری چ مامه‌ وای وه‌یلا !

يا ره بى چ چاره كى نه لى كم

به ختى مه ره شه چ راى لى كم

ئاخر فهله كى ل من ووها كر

رووى ته ره فا ژ من جودا كر

حهيفا كو قه رى بوو جوداى

تارى گه رى ما ره هنوماى (۹)

بى ته مه نه مايه قه ط موداره

جان هاتيه سهر له بى چ چاره

نهى شه معى شه فهك بپورسه حالم

كانى د چ محنه ت ومه لالم

بى رووى ته بى مثالى سوړگول

نالنده مه نه ز ب شوبه بى بولبول

نهى جانى شرين ژ جسمى رابه (۱۰)

وى عومر به سه تو مونته هابه

عومرى كو وها بتن حه رابه

مه رگه ب خوه لى حه ياتنامه

خوزيا كو ژ دايه نه ز نه بووما

يانى كو دبووم ب رح نه بووما

(۱) د ده سنقىسى دا نهف نيڅ مالكه هوسايه : حه تنه فه قيا ژ قه يس وله لى .

- (۲) د دهسنقیسی دال شوینا (مه کته بی) په یقا (گونبه دی) هاتیه .
- (۳) د دانه یا (ن) دا ئەف مالکه ب فی رهنگیه :
- شینا خوه دکر بگریه وزار ناچاره دگو ژ دهردی دلدار
- (۴) د دانه یا (ن) دال شوینا (کای) په یقا (ئەی) هاتیه .
- (۵) ئەف مالکه د دهسنقیسی دا نینه .
- (۶) د دهسنقیسی دا ئەف مالکه ب فی رهنگیه :
- خالی کو هه نه ل سهر رووشینی بووبینه سرشک ونالی خوونی
- (۷) د دانه یا (ن) و (ر) دال شوینا (بی خوابه) په یقا (لی خواره) هاتیه .
- (۸) د دهسنقیسی دا ئەف مالکه ب فی رهنگیه :
- کانی تو ژ کیشه بهسته بی می رووی خوه ب طالبا ته میمی
- (۹) ئەف مالکه د دانه یا (ن) دا ب فی رهنگیه :
- حینا کو هه فال بوو جودایی تاری گه ریا مه رهه نه مایی
- (۱۰) ئەف نیف مالکه د دانه یا (ن) دا ب فی رهنگیه : ئەی جان چ دبت
ژ تهن تو رابه .

(۱۱)

دلته ننگبوونا مه جنوونه ژ غه می
ووحيله کرنا ژ بو ووصله هه مده می
وهه قالتیا د گهل کوووقیان
وده رکه تنه وی ل چیان

وه قتی وه کو بوو ژ غوصه دلته ننگ
وی گوته دلی ب داغ نهف ره ننگ

رابه کو بهانه کی تو چیکین
تهرکا نه دهب وریا دنی کین^(۱)

مه جنوونی لباس کره موبه ددهل
بووری ژ جهلال وناقسی نه ووهل

چاقی د خوه بهست یه عنی کورم^(۲)
ژ نه حوالی جهانی بی شوعوورم

دهر دهر گه ریا وه کی گه دایان
وه کی خه بهری د بی نه وایان^(۳)

نیزیکی سه رایبی وی جوانی
نه وهاته ب گازی و فغانی

يا دۆستى كو گۆ ئهوى ل بهر دهر

(في الحال) مه ناسى يا سه مه نه بهر

وى گۆ كرنا ب دهست خوه خهيران

چيتر ژ ويه كو بيژى غهيران

مه شيا ب بهانه ئه و سه نه م پيش

دا سه دقه بده ب دهستى دهر و يش

ته نها ژ ره قيبى ئه و دو هه مده م⁽⁴⁾

فكرينه روى ده ف د پهر غه م

وه قتى كو ژ هه ددى چوويه دهر كار

عامى ژ وى حالى بوون خه به ردار

مه نعا وى كرن ژ روويى دل بهر

ئه و ما و د گه ل غه مان سه راسه ر⁽⁵⁾

ته نها ب ته نى ژ سه ح ب و ياران

مه و جانى سرشك بوونه باران⁽⁶⁾

طازى دبه زى د ناه زوكاكان

خه ل لى فه كرين ژ هه ر شباكان

ئه طفال ب په ي كه تن ب سه ربان

دانين ب بهر وشه لان وده ربان⁽⁷⁾

ديوانه ئى عشقى بوو ب يه كجار

رسوايى مه حه لل وسووك و بازار⁽⁸⁾

عامی ل وی کر زبان درازی

مهجنون لهقهبا وی کر نه گازی

ئهو دین وجونوونی پیرهههه ن چاک

رابوو چوووه کوهی نه جدی چالاک

کوهی کو بلند بی گران بوو

ههم سهر ب عوروو جی ئاسمان بوو

(۹) تیدا ژ جهناوهر و ووحووشان

تهشیهی ب عوره کی خورووشان

مهجنون وحهزین وزار وگریان

عوریان وشهقی وسینه بوریان (۱۰)

(۱۱) ههردهم کو دکر ژ دهردی ئاواز

دهنگی جهبهلی دبوو ههم ئاواز

دهر حال بهزی وچوو چیایی

طایهک ژ لباسی لی نهمایی

نیری نه چیايه بهلکی قافهک

صهییاده کی تی فه دایه دافهک

ئاهوکی لهطیف و خووب تیدا

گافا کو نهظه ر ب چاقی لیدا (۱۲)

فکری کو غهزاله کی سیهه چاف

(۱۳) بی عاشق وموبته لا وبی گاف

تەشبیھ دکر ب چاقی لەیلی
(في الحال) کەتە ھەوا و مەیلی

سەییاد ڤەخوھند و ژى رجا کر
پابۆس کر و ژ بۆ دوعا کر
یەعنی بدە من تو ڤى رها کە (۱۴)
مننەت ل مە عاشقی گەدا کە

(القصه) رها کر ئەو غەزالە
پیرا بوویە ھۆگر و ھەقالە
پیرا کەتە ری و چوون ب ھەڤرا
سرری خوہ دگۆتن وان ژ ھەڤ را

مەعشوروقی ئەوان دو عاشقان یەك
عەزایی ئەوان دو وامقان یەك
سولطانی ل عەرشی قەلبی موئمن
جەللابە ژ بۆیی جەلبی موئمن (۱۵)

تەرکا وی نەکر ئەوی غەزالى
ڤیکرا کەتە حیرەت و مەلالى
مقدارەکی ری کو چوونە بالا (۱۶)
فکری ئەتەکا چیاىی والا

وی دی کو کەوہك لەطیف و مەحبووس
قەید بوویە ذەلیل وزار و مەیتووس (۱۷)

ٺه و ڙي ب وي طهرزي وي رها ڪر
ٺينا ب خواهه را وي ٺاشنا ڪر

وي ڙي ڪره ٺاشيان سهري وي
گهه گهه دفري مل ويهري وي (۱۸)

حاصل ڪو درنده ويهه رنده
پيرا ب هه ڦالي وجهه رنده

وه حشي همي ڦيڪ كه تن ل با وي
خالق به حشي ره واتبا وي (۱۹)

(۱) د ده سنڦيسي دا ٺه ڦ مالڪه هو سا هاتيه :

رابه ڪو بهانه ڪي چ ڪينه تهر ڪا ٺه ده با دلي چ ڙينه
و د دانه يا (ن) دا ب ڦي رهنگيه :

رابه ڪو بهانه ڪي تو چيڪه تهر ڪا ٺه ده با ره ها دني ڪه

(۲) د دانه يا (ن) دا ل شوينا (يه عني) په يڦا (گوتي) .

(۳) د دانه يا (ن) دا ل شوينا (وه ڪي) په يڦا (گو وي) هاتيه و د دانه يا (ر)
دا (دي ڪو) هاتيه .

(۴) د دانه يا (ن) دا ل شوينا (تنها ڙ) په يڦا (بي همم وره قبي) هاتيه .

(۵) د دانه يا (ن) دا ٺه ڦ نيڦ مالڪه ب ڦي رهنگيه : ٺه و ما ودلي ب غه م
سه رانسهر ، و د دانه يا (ر) مالڪ ب ڦي رهنگيه :

مدنعا وي ڪرن ڙ رووي دلدار ٺه و ما ودلڪ ب غه م سه زاوار

(۶) ٺه ڦ نيڦ مالڪه د ده سنڦيسي دا ب ڦي رهنگيه : مهرجان ڙ يه مان بوونه
باران ، و د دانه يا (ن) دا ب ڦي رهنگيه : هيستر دوه رن مثالي باران .

- (۷) د ده سنځیسی دال شهینا (شهلان) په یفا (شهلان) هاتیه .
- (۸) په یفا (سوک) د دانهیا (ن) و (ر) دا نینه .
- (۹) د دانهیا (ن) ل شوینا (تیدا) په یفا (تیکدا) .
- (۱۰) ئەف مالکه د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه :
- مهجنوون وحهزین وژار و عوریان سه رقت و ذهلیل وزار و گریان
و د ده سنځیسی دال شوینا (شهقی) په یفا (سفیل) هاتیه .
- (۱۱) د ده سنځیسی دال شوینا (هه ردهم کو دکر) په یفا (هه ردهم دگری)
هاتیه و دانهیا (ن) دال شوینا وی (جارک کو دکر) هاتیه .
- (۱۲) ئەف مالکه د دانهیا (ر) دا نینه .
- (۱۳) د دانهیا (ن) دا (بی عاشق) بوویه (بوو عاشق) و د دانهیا (ر) دا
بوویه (بی شیق) .
- (۱۴) د دانهیا (ن) دال شوینا (یه عنی) په یفا (گۆتی) هاتیه .
- (۱۵) د ده سنځیسی دا ئەف نیف مالکه ب فی رهنگیه : جهلوایه ژ بونا قهلبی
موئمن ، و د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه : مه عشووقه ژ بویی جهلبی
موئمن .
- (۱۶) د دانهیا (ن) دال شوینا (بالا) په یفا (پالا) هاتیه .
- (۱۷) د دانهیا (ن) دال شوینا (قهید بوویه) په یفا (مه جزوون و) هاتیه ،
و د دانهیا (ر) دا په یفا (قهیدی و) هاتیه .
- (۱۸) د دانهیا (ن) دال شوینا (ناشیان) په یفا (ناشینا) هاتیه و د دانهیا (ن)
و (ر) دال شوینا (پهری) په یفا (بهری) هاتیه .
- (۱۹) ئەف نیف مالکه د ده سنځیسی دا ب فی رهنگی هاتیه : فالق د بهخشی
رهوابتا وی .

(۱۲)

غهمگینیا باب ودیا مهجنوون
ودوعاکرنا ویه ل عشقا وان دلخوون
ودینبوونا ویه ل بن بانس گهردوون

ئهو مایه د گهل ووحوش و طهیران
بهحثا مه ل باب ودایی چهیران

ئهو ره سپی و فقیرو بی کهس^(۱)
ما بی وهلهد و برادر و کهس

رابوو چووویه وی چیایی عالی
جارهك فه ککری (علی التوالی)

نیری کو حهمی طویور و کووئی
قهپلان و پولنگ و شیر و رووئی

ئینسانه کی طازی وی د ناخی
زانی ب دلی خوه کاله باقی

مه جنوونه د نیش جه ماعه تا وان

مه ئمووره ب ره سم وعاده تا وان

ناچاره گری وچوو ب جهم فه

فه کری د رویان وقه ددی خهم فه

گوئی کوئه فه چ کاره ئه ی جان

همراهی ووحوش بی ل دهشتان^(۲)

رابه ب مه را بچینه مالان

ئیدی مه که فه غهم وخیالان

مه جنوون کو بهیستی گوته بابی

کای والدی من بز ان جه وایی^(۳)

ئه ز پادشه هم ب طور ره یا عشق

زنجیری جونوونه صور ره یا عشق

کووقی ژ مه را عه ساگری سهخت

هم سه لطف نهت و حدیات وهم تهخت

نادم ئه ز ئه فان ب مولک و مالان^(۴)

ئه ی شهیخ مه که ئه فان مطالبان

رابه هره مه سکه نی خوه ئه ی پیر

دیوانه مه ئه ز مه حاله ته دبیر

بابی کول وی نه کر چو ئمکان

رابوو فه گه ری قه نوو و ط وگریان

هیثقی بریای مال ویران^(۵)

نالی ژ دلی مثالی بریان

ئو هات و کته غهما علاجی

دا چاره بکته ل وی مزاجی

پورسی ژ رهواسخ وعه لیمان

دهردی وی دهوا نه کره کیمان

هندی گهریا نه دی دهوایهك

تهئشیر وموئهئشیر وشفایهك^(۶)

(إلا) کو مهلاکی (عالم العلم)

زانایی زهمان و (صاحب الحلم)

ئهف رهنگه وهه گۆته کاله بابی

بینه ژ م را هنهك تورابی

ئه م ما ژ مه حلهئنی د لهیلی

بکشینمه چاقی وی ب مهیلی^(۷)

دا تهرک بکته گری وزاری

بهلکی بکتهن ب ته قهراری

هندهك خوهلی کالکی پهریشان

ئینا و د چاقی وی دکیشان

ئیدی نه گری قه دل فکاره

کو دا نهچه خاکی کۆیی یاره^(۸)

وی دی کو دہوا د دہستی باقی
بہستہ چوویہ نک د وقت وگافی^(۹)

گۆتی ژ تہ را موطیع ورامم
دیوانہ نہہم عقل تہمام

ہہرچی کو دبیزی ئەز موطیعم
حہققا کو جونونم وشہنعیم

بابی کو موطیع دیت مہجنون
شوکرانہ ددا و بوویہ مہئمون

گۆتہ وەرہ ہہر طہوفا کہعبی^(۱۰)

دا ساخ ببی ژ ہہول وروعبی

مہجنوونی ب چووینی رضا کر
جانی خوہ ژ بو خودی فدا کر

رابوون ب تدارہک وتہمامی

(القصہ) گہانہ وی مہقامی

ئہووہل کری (رکعتی الاحرام)

پاشی ب صفہا وسہعی وئتمام

ئاغاز فورووضی (ذی طرق) کر

طہوفا حہرہما حہریمی حہق کر

(لبیک وتہلل) و ثہنا کر

دہستی خوہ ہلانی ودوعا کر

گوته صهییی خوه : ئهی دل وجان (۱۱)

داخوازی بکه ژ رهیی سوبحان

دا رهحمی بکهت خودایی موطلهق

عهقلهك ژ ته را بیته مولحهق (۱۲)

دهستی خوه هلانی وی طفالی

ئهف رهنگه دوعا کر ودنالی

کای رهیی ژ عهقلی من جودا کی

جانی م د قی دنی فهنا کی (۱۳)

دهردی م یه که ههزار بیتن

مهغزی د دلی م یار بیتن (۱۴)

یا ره ب نهده من بهلایی عهقلی

طاقهت م نههن ب فکر وثقلی

ههر بو م بهسه خهیالی مهعشوق

عوریان وحهزین وپایی مهشقووق

داغا د دلی م زیده هلکی

دهه چهنده تهنی م پی تو کول کی (۱۵)

بابی کو بهیستن ئهف عهجائب

نوو بوویه قهنووط و بوویه خائب (۱۶)

زانی کو علاج لی مهحالن

تهدبیر ودهوا حهمی بهطالن

ناچار ب دهستی گرت وراکر
تهسلیمی قهضایی کبریا کر

نهمما گه ریا ژ بو وه داعی (۱۷)

هلگرت وکته ریا وی قاعی (۱۸)

کر طهیی مهراحل ومهنازل

حاصل کول قهومی بوو موقابل

فوسطاط وکونی عه رب خو یا بوو (۱۹)

بی حهد کته فهرحیی وشا بوو (۲۰)

وهقتی کو قهریبی زومهئی بوو

موسته قبلی خهلق ولوومهئی بوو (۲۱)

فه کری کو کهسهک ژ قهومی لهیلی

قهط نینه ل فی جقات وخهیلی

زانی کونه ئوبهیا حه بیبه

دلسار گه را وبی نه صیبه

جارهک فه کری ل غه رب وشه رقی

تاره نده هلات وشوبهیی به رقی (۲۲)

ته شبیهی غه زاله کی ب ری کهت

مه جموعی عه رب حه می ب پی کهت

نیزیک نه بوون ب توژ وراهی

تهرکا وی کرن ژ نیمی راهی

ديسان ڦه گهريان وكرنه شينهك
ئاخفتى ژ نووڦه ههر برينهك

- (۱) د دهسئیسى ودانہیا (ر) دال شوینا (ره) په یفا (ری) هاتیه .
- (۲) د دهسئیسى دا ئەف نیف مالکە ب ڦى رهنگیه : وهحشى ب ته رال کووه
ودهشتان .
- (۳) د دانہیا (ن) دا ئەف نیف مالکە ب ڦى رهنگیه : ئەلبهتنه بزان ژ من
جەوابی .
- (۴) د دانہیا (ن) دال شوینا (ئەز ئەفان) په یفا (ب ههزار) هاتیه .
- (۵) ئەف نیف مالکە د دهسئیسى دا ب ڦى رهنگیه : هیڤى بریا ژ مال وديران ،
و د دانہیا (ن) دا ب ڦى رهنگیه : هیڤى ڦه نهماىى مال ويران .
- (۶) ئەف مالکە د دانہیا (ن) دا ب تنى هاتیه .
- (۷) ئەف نیف مالکە د دانہیا (ن) دا ب ڦى رهنگیه : دا بیخمه چافى وى
ب مهیلی .
- (۸) ئەف نیف مالکە د دانہیا (ن) دا ب ڦى رهنگیه : ئەمما کو ب وى کرى
قەراره .
- (۹) د دانہیا (ن) دال شوینا (بهسته چوویه نك) په یفا (رابوو چوویه نك)
هاتیه .
- (۱۰) د دانہیا (ن) و (ر) دا ئەف نیف مالکە ب ڦى رهنگیه : گۆتى وهره
بچنه طهوفى كهعبى .
- (۱۱) د دهسئیسى ئەف نیف مالکە ب ڦى رهنگیه : وى گۆته حهیبى ئەدى دل
وجان .

(۱۲) د دانہیا (ن) دال شوینا (موطلهق) پهیفا (معبود) هاتیه ، و ل شوینا (موطلهق) پهیفا (مودوود) هاتیه .

(۱۳) د دانہیا (ن) دا ئهف نیف مالکه ب فی رهنگیه : جانی م د دیتی فداکی .

(۱۴) د دهنقیسی دال شوینا (مهغزی) پهیفا (موعزی) هاتیه .

(۱۵) ئهف نیف مالکه د دهنقیسی دا ب فی رهنگیه : دهه چهنده تهنی پیت وکول کی ، و د دانہیا (ن) دا ب فی رهنگیه : سه د چهندي تسی م یی تو کول کی .

(۱۶) ئهف نیف مالکه د دانہیا (ن) دا ب فی رهنگیه : بی هیفی دما قهنووط وخائب ، و د دانہیا (ر) دا ب فی رهنگیه : نهومید وقهنووط بوو وغالب .
(۱۷) د دانہیا (ن) و (ر) دال شوینا (ئه ما گه ریا) پهیفا (ئاماده کر و) هاتیه .

(۱۸) ئهف نیف مالکه د دهنقیسی دا ب فی رهنگیه : هلات کته وی ریا وقادی ، و د دانہیا (ر) دا ب فی رهنگیه : هلگرت وکته ریا رقاعی .

(۱۹) د دانہیا (ن) دال شوینا (فوسطاط) پهیفا (عوربان) هاتیه .

(۲۰) ئهف نیف مالکه د دانہیا (ن) دا ب فی رهنگیه : بی حد فهرحی کهنی وشا بوو ، و د دانہیا (ر) دا ب فی رهنگیه : بی حد کهنی وفهرح وشا بوو .

(۲۱) ئهف مالکه د دانہیا (ر) دا نینه .

(۲۲) د دهنقیسی دال شوینا (تارهنده) پهیفا (تازهنده) هاتیه ، و د دانہیا (ن) ل شوینی (فی الحال) هاتیه .

(۱۳)

قەبیل و خزمی مەجنوون ب ھاس و ھەیل

چوونا داخوایسی ژ بابی لەیل

وبی ئومید و پووشمان پارا ھاتنا وانە ب وای و ھەیل

مەجنوون کەتە دامەنا چیاپی

یە کجار ھەدا کی را نھایی

کووئی و طویوور لی جەما بوون

عیدا خوہ کرن تەمام شا بوون

ئەو چوو فلتی ژ دەرد ولەومان

بەحشا مە ل دا و باب و خزمان

(بالجملة) ب ھەف کەتن تەمامی

مەجمووعی قەبیلە خاص و عامی

ئەعیان و ئەکابر و ئەعالی

با ئەمتە و زەر و لوئالی^(۱)

ئەو چوونە ب قەصدا خوہستە گاری

ئەھدە و جەنەیبە و عوماری

(في الجملة) ب في كهمالى كامل

حينا كو گههانه بوونه نازل

جومله ب موناسه بهت پهيا بوون

روونشتن وپيکځه جا ب جا بوون

بهر رهسمى قهديم بابى لهيلى

گازى کره خوهنديانى خهيلي (۲)

مهجلس کرن ونظام بهستن

جام وقهدهح وسماط خوہستن

نهدهاته تهووہصف نهو ضيافهت

بى هدد وحساب وبى قيافهت

سفره کهره مى کو وان هلانين

عادات ورهسم ب جى دنانين

سهر فهتحة کرن ژ بو کهلان

ئاغا وبوزرک ونيک نامان (۳)

روتبه روتبه نهوان خه بهر دان

حهتتا کو مورادى تيقه سهر دان

دانايه كى كر ظوهوور مهقصد

خهلقى دكرن رجايى بى هدد

ئاخر نه كه ته قه بوول وسه معى

رابوون هه مى تيك ژ نيقي جه معى

په ژمورده و پوښمان و مهنكوس
بوون عائد و بی موراد و مهیتووس (۴)

- (۱) د دهسټیسی دا ټف نیف مالکه ب فی رهنگیه : با ټمتهه وزاد وههه
لوتالی ، و د دانهیا (ر) دا ب فی رهنگیه : با ټمتهه و وهزیر ولالی .
- (۲) د دهسټیسی دا ل شوینا (خوهندیانی خهیلی) پهیفا (خوهندیانا نوهیلی)
هاتیه ، و د دانهیا (ن) دا (هاتیان و خهیلی) هاتیه .
- (۳) ټف نیف مالکه د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه : زانا و عهریف و بیك
ونامان .
- (۴) ټف نیف مالکه د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه : راجع گهریان و بوونه
مهیتووس .

غمگینیا مهجنوونه ژ بوّ حاصلبوونا مورادی
وتەنگی کەتتا ویه ژ سهفیلی وبی مورادی

ئەف قصصه ده‌ما گه‌هسته مه‌جنوون

نالی وگری ژ کامی مه‌غبوون ^(۱)

مه‌قصود کو دی نه‌بوو مویه‌سه‌سه‌ر

دا به‌ر خوه چیا وچیا موکه‌ره‌ر ^(۲)

غالب گه‌ریال عه‌قلی سه‌ودا

سو‌کنا جه‌به‌لی گه‌رانده مه‌ودا ^(۳)

گه‌ه گه‌ه ژ بوّی سه‌یران وگه‌شتی

سه‌رگه‌شته دبوو ده‌اته ده‌شتی ^(۴)

رۆژه‌ک د فی حالی بوویه به‌دحال

دی نیزیکی ئۆبه‌ئی دو هاقال

زنجیره‌کی د گه‌رده‌نی بوو

یه‌ک پیشره‌وی ل بورده‌نی بوو

له‌زکر خوه گه‌ه‌انده هه‌ردو ژاران

(في الحال) بوویه نه‌دیمی یاران

پورسی کیه ئەف د قهید و بهندی

جوورما وی چیه د فی کهمندی

گو: کوشتییه خزمه کی منی ژار

موفلس گه پریایه مایه ناچار

خوونا مننه ئەو دکهت سوئالی

حاصل دبتن ب فی مهئالی

گوئی: وی رها که ئەی موبارهک

بینه بکه گه رده نام جارەک

هندی ته بقی دهراهم و مال

دی جهمع بکه م ژ بو ته بی قال (۵)

زنجیر ژ گه رده نی دهرانی

(فی الحال) سه ری خوه تی دهرانی

جی جی گه ریا ل کوون و خه یمان

لی ره حم دکر حه می که ریمان

وه قتی کو گه هشته کوونی له یلی

کر زار و فغان وای ووه یلی

له یلی کو بهیستی دهنگ زانی

مه جنوونه د حاله تی نهانی

دهر حال بهزی ته ماشه لی کر

سه د ئاه و که سه ر ئەوی ل ری کر

بوون ههردو ژ پیشی یهك فه موشتاق

ههیرانی جهمال ومهست وعوششاق

ناگاه رهقیبه کی مونافق

زانی ب قهرینه حالی عاشق

گازی کره وان کو فایه مهجنوون

بگرن بکوژن ل من بتن خوون

ههلقه وی سهری خوه ژی دهیرانی

بهردا جهبهلی وپی ههلالنی (٦)

هنگی ب پهیاتی وسواری

بهردانه وی قهط نهبوو دیاری

دیسان چوویه ناف ووحوش وطهیران

پی شادی بووینن همام وجیران (٧)

(١) د دانهیا (ن) دا ئەف نیف مالکه ب فی رهنگیه : نالی وگری وبوویی مهزوون .

(٢) ئەف مالکه د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه :

وی دی کو شوغول نهبوو مویه سسهه دا بهر خوه چیا ودهشت یه کسهه

(٣) ئەف مالکه د دانهیا (ن) دا نینه و د دانهیا (ر) دا ناقبره کاناوی ل فیری

دهست پی دکهت ل بن فی ناف ونیشانی : (نازادکرنا مهجنوونه گرتیی

د قهیدی دا ، دیتنا ویه مهجوویی وهاتنا وی) .

(٤) ئەف مالکه د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه :

به‌زیا ب تنی ژ کۆه وگه‌شتی حه‌تتا کو گه‌هایه دۆزی ده‌شتی

(۵) د ده‌سنقیسی ودانه‌یا (ر) دال شوینا (بی قال) په‌یقا (هه‌ر سال) هاتیه .

(۶) ئەف مالکه د دانه‌یا (ن) دا ب فی ره‌نگیه :

زنجیر ژ سه‌ری خوه وی هلانی دا به‌ر خوه چیایی هه‌شک وبانی

(۷) ئەف نیف مالکه د دانه‌یا (ن) دا ب فی ره‌نگیه : به‌چیا مه‌ل باب ودایی

حه‌یران ، و د دانه‌یا (ر) دا ب فی ره‌نگیه : بی شمان بووین حمام و جیران .

خوونبوونا دهستی مه جنوون ب خوونبوونا دهستی له یلی

بی ئومیدبوونا بابی به ژ عه قل ومه یلی

باقی کو فه قیر وموبته لا بوو

دیسان ب وی قامه تی دوتا بوو

رابوو وچوو یه سه ری جبالی

وی دی کو جناوه رن ل ئالی

به سته مه شیا وچوو موقابل^(۱)

روونشتی ل نک فه قیری دلکول

گۆتی ب ئوبوو هت ونه صیحه ت

رابه بچین ئەم به سه فه صیحه ت

کالك حه ییری ژ قیل وقالی

دیوانه قه گو ه نه دا مه قالی

جاره ک فه کری ل دهستی مه جنوون

نیری کو ره وانه بوو ل یه ک خوون

بابی وه هه گۆتی : ئەف چ ره نگه

گۆ : هی ته د گه ل مه قال وجه نگه

ئەى والدى من ژ عشقى صادق

حالى من و دلبرى موافق^(۲)

لەيلا ب خوه هات د فى دەمى دا

نشتەر ل رهها دەماغى ليدا^(۳)

ئەو خوون كو دچوو ژ دەستى لەيلى

خوونا مه ژى تيته جووش وسەيلى

بابى كو ب خوه دى ئەف عەجيبه^(۴)

زانى كو دەوا مەحاله لى به

ئەو ما ب تنى ل وى مەقامى

بەحشامە ل لەيل و بن سەلامى

(۱) د دانەيا (ن) دال شوينا (بەستە) پەيقا (سەر بەست) هاتيه .

(۲) ئەف مالكة د دانەيا (ن) دا نينه .

(۳) د دانەيا (ن) دال شوينا (دەماغى ليدا) پەيقا (دماغى من دا) هاتيه .

(۴) ئەف نيڤ مالكة د دەسنڧيسى دا ب فى رهنگيه : بابى ب خوه گۆچ ئەف

عەجيبه .

(۱۶)

خوہستنا ئبن سہ لامہ لہیلا
ل سہر رہ غما مہ جنوونسی فقیر وعاشق وموبتہلا

ئاغاکى عہرہب ھہبوو ئہ کابر
صاحب دہفہ ودور وجہ وواھر
ئہتباع وقہبیلہ وی گہلہک بوو
ھہر خہیمہ کی وی وہ کی فہلہک بوو
مہیلا وی ھہبوو ل عہقدی لہیلی ^(۱)
دہستی خوہ وی بہرنہدا ژ زہیلی
حہتتا کو گہہشتہ وی زہمانی
وہقتی خوہ وفورصہتا خوہ زانی ^(۲)
قہومی خوہ فہخوہندہ مہرکہزا خوہ
ئاگاہ کرن ل مہقصہدا خوہ
وی گۆتہ ئہقارب وکباران
ئہعیان وئہعالیان وباران ^(۳)

لهیلی ژ مه را هرن بنخوازن

جانی خوه د بهر مه دا ببازن

جومله ب دهقی خوه وان بهلی گۆ (۴)

جانی مه د بهر ته دا فهدی گۆ

رابوون خهبتین ل ههسپ وزینان

جنندی وسوپاهی وگوزینان (۵)

مهوجوود وموکه ممه ل ومه راتب

تهسبیح قه دان وبوونه راکب

بهردانه چیاپی نه جدی هائل

وارد قه وومین وبوونه نازل (۶)

هه ریه ک ل مه قامه کی په یا بوون

پاشی ل وی میرسه ری جه ما بوون

ئکرام کر وطه عام وقه هوه

ئعزازه کی بی مثال نه خوه

ئاخر کو کرن ظوهوور مه ئموول

چاوا کو دقان وه بوویه مهقبوول

دهست بووسی کرن ب رهسم وعادهت

زانین ژ خوه را ب ظهن سه عادهت

تهوودیع کرن ژ جای پی رابوون (۷)

جومله ل ته داره کی به لا بوون

حاصل ڦه گهرانه مال وئەوڤان

ئینانه د گهل خوه موژدهیا جان

- (۱) د دەسنڤیسی دال شوینا (عهقدی) په یڤا (عهقلی) هاتیه .
- (۲) د دانهیا (ن) دال شوینا (فورصهتا) په یڤا (ساعهتا) هاتیه .
- (۳) ئەڤ مالکه د دانهیا (ن) دا نینه .
- (۴) د دانهیا (ن) دال شوینا (جومه) په یڤا (یه کسه ر) هاتیه .
- (۵) ئەڤ نیڤ مالکه د دەسنڤیسی دا ب ڤی رهنگیه : جندی و جنوود و کو زینان ، و دانهیا (ر) دا ب ڤی رهنگیه : جندی و جنوودیهت گوزینان .
- (۶) د دانهیا (ن) دا ئەڤ نیڤ مالکه ب ڤی رهنگیه : واصل گهریان و بوونه نازل .
- (۷) د دەسنڤیسی دال شوینا (ژجایی) په یڤا (ژبال وی) هاتیه .

جهنگ وجدالا نهوفهله د گهل نبن سهلامی
ژ بۆ مهجنوونی بهلهنگازی بی جی وبی مهقامی

پاشاکی ههبوول وی کناری
پور عهسکهه و مال و حوکم جاری

دهرراک و کهریم و ناث نهوفهل
(ذی عز و علا) و جاه و مهحفهل^(۱)

ئه ماما وی ههبوو عهجهب وهزیرهک
ئاصهف نهظهر و قه مەر مونیرهک^(۲)

روژهک وی د مهجلسا عه یانی
پورسی ژ وهزیری مولکی بانی

مهجنوون چ کهسه چسانه ئه حوال
رهوشه ن بکه دا خه فی نهبت حال

مهشرووح و موفه صه صه لا وهزیری
تهقریر دکر ژ بۆ ئه میری

نهوفهل کو بهیستی حالی مهجنوون
غه مگین گه ریا و بوویه مهحزوون

گوئەمەری بکە بېینە ئاغان^(۳)

دا چىن دەمەكى ب دەشت وراغان

چاويشا كو ئەف خەبەر كرن گوۆش

طەبلا خوە کوتان ب گازی و خوۆش

جندی جهفیان وتیک فەووەستان

قوللاب وکەمەند ورم د دەستان

جوملە ب سواری چوونە گەشتی

سەرگەشتە بەلا بوویین ل دەشتی

هەمەرەھ گەریان ئەمیر دەستوور

تەنھا ژ عەساكری خوە مەستوور

سەیران د كرن ل وی چیايي

ناگاہ گەهانە بی نەوایی

دیتن ب تني كو عوور و طازی^(۴)

بەد حال و ب ئاھ وزار و گازی

پىخواس دچە د نیقى خاران

پى شەق بوویە وی ژ سەنگ و خاران^(۵)

وان هەسپى خوە راكرن گەھانی

ئەو گرتن و دلمنى ددانى^(۶)

پۆشیدە كرن ب لبس و جامە

هەلگرتنە پیش خوە شادی کامە

ئینان ب خوه را وکتهنه راهی

بیزار بووویین ژ زار وئاهی

حهتتا وه کو هاتن وپهیا بوون

پیرا ب ههقالی موبتهلا بوون

ئینان وقهخوهندن وسهره انجام

شوشتن سهر وپا ب ئافی حه ممام ^(۷)

دهستهك جلی حاکمانه دانی

مه لحه م دکرن ل دهر د وژانی ^(۸)

ئه لوانی طهعام وقهند وشه ککهر

حاضر دکرن ژ بوۆ موکه رره ر

راضی نه دبوو ب هممهتا وان

په یوهسته دگۆ مه ذه ممهتا وان ^(۹)

رسوایی دکرو میری نه وفهل

شه رمه نده دکرد نیقی مه حفهل

یه عنی م نهقی طهعام و خلعهت

لهیلام دققی چ کم ب سلعهت

طه عنی د ئه میری پور ئه ثهر کر

(بالکل) ژ ئومووری بی خه بهر کر ^(۱۰)

ئاغاککی عالی ومه قامی ئه عظم

ئاماده کر ووهناره دهر دهم

ئەو مەردى گوزىدەئى موھەييا
 با جەمەكى چوو وەكى ئورەييا
 رى گرتى ب وى وەقار و مەجدى
 لەز كىر خوە گەھاندە كۆھى نەجدى
 خەدرا گەھى عەرەب كو ژى خوييا بوو
 خوەش هات و ل چادرى پەييا بوو
 عەرضا خەبەرا خوە وى ب لەز كىر
 تەقيرە كى صاف و بى غەرەض كىر
 يەئنى كو كەچا تە بۆيى مەجنون
 مېرى مە دخوازى ئەى ھومايون
 ھنگى تە بئى خەزىنە و مال
 دى جەمە بكم ژ بۆ تە بى قال
 سالارى عەرەب كىر ن مطالە
 گۆ : ئەف خەبەرا قەوى مەحالە
 رابە ھەرە بېژە مېرى عالى
 مېرم تو بوزورگ و با كەمالى
 دىنى كو د گەردەنيە زنجير
 ئەف چەندە ل وى نەبوويە تەدبىر (۱۱)
 دەر حەققى وى ئەف خەبەر قە نابە
 گەر روژ ژ مەغربى قە رابە !

قاصد قه گه ریايه جانبی میر

یهك یهك خه بهری وی کر نه ته قریر

وهقتی وهه گۆتن ئهف جهوابه

میر هاته تههه وور وعتابه

گازی کره جندی وله وهندان

صاحب هونه ران وگورز بهندان

گۆ : بیژنه جومله په هله وانان

گۆدهرز وهونه ر و جهنگبانان (۱۲)

دا صوبحه ببن حه می موهه ییا

میعاد ببت ژ بهر موحه ییا

بهر موجبی موقته ضایی فه رمان

فهردهك قه نه ما ژ بۆیی ده رمان

راکب ب ته مامی بوونه مه و جوود

راگرتنه بهر خوه راهی مه قصوود (۱۳)

ئهف قصصه بهیست بابی له یلی

گازی کره عهسکه ری طوفه یلی

جهیشی عه ره بی ژ ئه صل و بونیا د

مه و جوود بووین ل جای میعاد (۱۴)

ئه وهه ردو حه شه م بووین موقابل

صه ف گرتن وچوونه هه ف موقاتل

دهست دانه کهمان و کیش و تیران

هەر سوو دبوویه برووقی شیران

بوو جهنگ و جدال و حهرب و حيله

بوو ره‌عد و صه‌دا و قال و قيله

طهیری نه‌جه‌لی هلاته سهر وان

مورغابی رووحی دبر ژ بهر وان (۱۵)

تیران ل هه‌وا دگرت سایه

روژی طه‌فی‌العاب و مایه (۱۶)

سه‌رتیری سنان ب خوونی ناله (۱۷)

بوو شوبه‌ه‌تی نه‌رغه‌وان و لاله

نه‌وفه‌ل بوویه زوره‌مند و غالب

مه‌جنوون غه‌ییری ژ ره‌ئی صائب (۱۸)

گو: قه‌وم و قه‌بیله‌ئی د له‌یلی

ضائع گه‌ریبان د نیقی خه‌یلی

یا ره‌ب تو ژ بوئی عه‌سکه‌ری یار

حامی و موعین بی و مه‌ده‌دکار

داخوازی وی دینی حه‌ق ره‌وا کر (۱۹)

نه‌و هه‌ردو حه‌شه‌م ژ هه‌ف جو‌دا کر

مه‌جنوون و هه‌ه ما د نیقی عه‌سکه‌ر

گرتن ب خوه را برن به‌راه‌بر

بهستن ب شداد وقهید و زنجیر
کیشانه د گهل خوه مثلی نه خچیر (۲۰)

قهصدا وی کرن ب شیری طازی
هندهك وه ژ وان نه بونه رازی (۲۱)

حاصل کو نه کوشتن ئه و نه چاره
د گهل خوه برن ب سوویی یاره
ئه و شف وهه مان ههردو عهسکه
روژی کو فهدا بووین بهر ابر
هاتن کو بکهن ژ نوو جدالی
ئه و ههردو طهرف د وی خه یالی

خوهستن فه طهعامی جهنگ و ملحی
بینن نه مه کی صهلاح و صلحی (۲۲)
وان گوئنه نه و فهلی ب ئالا
گه ر صلحی نه که ی د گهل مه حالا

ئه م دی بکوژن ل ئیره مه جنوون
ئه و باعشی فتنه بهیتی مه فتوون
نه و فهل ب خولو و صی قهلب و جانی
گو : صلح و صهلاحه جاودانی

لهیلا ژ وه را ئهوی رها کهن
چاوا وه دئی ئه می ووسا کهن

ئەو گرتى ب سەد بەلا و دەردان
ئازاد كرن ژ دەست خوه بەردان

(۱) د دانەيا (ن) دال شوينا (عز و علا) پەيڤا (كەنز و جەلال) ھاتىھ .
(۲) د دەسنقىسى و دانەيا (ر) دال شوينا (مونىرەك) پەيڤا (ضەمىرەك)
ھاتىھ .

(۳) د دانەيا (ن) دال شوينا (بىينە) پەيڤا (بىيژە) ھاتىھ .
(۴) د دانەيا (ر) دال شوينا (عور) پەيڤا (رووى) .
(۵) ئەڤ مالكە د دانەيا (ن) داب فى رەنگىھ :

پىخاسى پەيھە د نىقى خاران تەن شوق شوددئى بەران و خاران

(۶) د دانەيا (ن) دال شوينا (دلمنى) پەيڤا (دلمىن) ھاتىھ .
(۷) ئەڤ مالكە د دانەيا (ن) داب فى رەنگىھ :

ئىنان و عززەت و سەرئەنجام غەسلا وى كرن ب ئابى حەمام
(۸) د دانەيا (ر) دال شوينا (ملحەم) پەيڤا (موحرەم) ھاتىھ .
(۹) د دانەيا (ن) داب ئەڤ نىڤ مالكە ب فى رەنگىھ : ھەردەم دگرى ب ذمەتا
وان .

(۱۰) د دانەيا (ن) داب ئەڤ نىڤ مالكە ب فى رەنگىھ : جارەك ژ رەھا دلى
كەسەر كر .

(۱۱) د دەسنقىسى دال شوينا (تەدبىر) پەيڤا (تەئىثر) ھاتىھ .
(۱۲) ئەڤ نىڤ مالكە د دانەيا (ن) داب فى رەنگىھ : كوزوو دە ھەرن ب
جەنگ و بانان .

(۱۳) د دەسنقىسى دال شوينا (راھى) پەيڤا (غارە) ھاتىھ .
(۱۴) د دانەيا (ن) دال شوينا (ميعاد) پەيڤا (مونقاد) ھاتىھ .

- (۱۵) د دانه‌یا (ر) دال شوینا (مورغاب) په‌یقا (مورغان) هاتیه .
- (۱۶) د ده‌سنقیسی دال شوینا (طه‌فیا) په‌یقا (ته‌قیا) هاتیه .
- (۱۷) د دانه‌یا (ن) دا ئەف نیف مالکه ب فی ره‌نگیه : سه‌رتیر و سنان
ب خورز وئاله .
- (۱۸) ئەف نیف مالکه د دانه‌یا (ن) دا ب فی ره‌نگیه : مه‌جنوون چه‌یری و بوو
موعاتب .
- (۱۹) ئەف نیف مالکه د دانه‌یا (ن) دا ب فی ره‌نگیه : داخوازه‌ئی وی خودی
وه‌سا کر .
- (۲۰) د ده‌سنقیسی دال شوینا (نه‌خچیر) په‌یقا (نیسیر) هاتیه .
- (۲۱) ئەف مالکه ویا د دویش دا ژی د دانه‌یا (ن) دا نینن .
- (۲۲) ئەف مالکه د دانه‌یا (ن) و (ر) دا نینه .

تەزويجا ئبن سەلامە ب لەيلانى
ل سەر رەغما مەجنوونى ب دەرد وبەلانى

لەيلا ب جەمالى بوويه مەشهور
ميران ژ خوه را دخوہستى ئەو حوور
خەلقى دكرن خەيالى فاسد
هەر رۆژ دەهاتى چەند قاصد
زوو ئبن سەلامى يەك رجالەك^(۱)
ئرسال كرو د گەل رسالەك
بو والدى لەيلى نامەيەك خووب
دەستوور دخوہستى وى ب ئسلووب^(۲)
هەلگرت ورەوانە بوو مو عاجل
رى طەي كر وچوويه بوويه واصل
سالارى عەرەب ژ خيقتەتى دەر
قاصد كو ددى دچوو بەر ا بەر
دەسبۆس وسەلام و مەر حەبا كر
مەكتووب دەرانى ئەشكەرا كر

وهقتى كونهوى دخوهندى مهفهووم

مهقصوودى ئذن كو بوويه مهعلووم

دا نامه وروخصهت و ب رى كر

كارى خوه وراتبا خوه چيكر

ساعى فهگه رال ئبن سهلامى

مzgينى كو دا ژوى مهرامى

مهوجود كرن بساط وراتب

تهنبه كرن پهيا وراكب

حاضر دكرن نهوان دهف وساز⁽³⁾

بوو حهشر وقيامهتهك ب ناواز

سهد ئوشترى كوّهى پوشت ورهملان

پويهندهئى كوّه ودهشت ورهملان⁽⁴⁾

بارى هميان جهواهر ومال

زير وزبهرى موناسبى حال

با توحفه وهه ودهج وعمارى

سهد مسك وعهبير ژى دبارى

نهواعى غولام وجارىاتى

حوور ومهلهكى د بى رياتى⁽⁵⁾

رابوو ب قى طهرزى كوّم وئالا

مهوزوون ومورهتتهب وموههيا

ئەف ساز و عمارى وعەساكر

چاويش ومولاعبى د شاطر

(بالجمله) رهوانه بوونه راهى

داگرتنه بهر خوه ماه وماهى ^(٦)

(القصه) ب طهيبى راهى جاده

ئەف طهنةنه هات وبوو په ياده

سازان كره مه حشهر و قيامهت

بوو ره قص وله ييز وئستقامهت

دل بهر جه قيان ل ئالى له يلى

تابه نده وه كى مهه وسوه يلى

خووبى عه ره بى ب زير وديا

گول پيره هه ن و كه چى د زيا

رابوون خه مملين ب زيب وزيوهر ^(٧)

روو مثلى جلابى روژى نه نوهر

هه ژيان مثال پيرو وه يقان ^(٨)

نه دشين ب مه شن ژ زير وز يقان

گولروو ره ققصين ب قه ددى عه ره عه

زولفين و كه زى ژ مسك وعه ن بهر

بوو شه عشه عه يا جه مالى ماهان

هاله ل طه ره ف ژ دوودى ئاهان

دلبر جه‌قیان د مه‌عربی دا

روژ چوو شه‌شری د مه‌عربی دا ^(۹)

غونچه دهن و دورهر نگاران

سینه صه‌دهف و مه‌مک هناران ^(۱۰)

یاقووت له‌ب وشه‌کهر که‌لامان

نسرین عه‌جز و دیگهر شه‌مامان

خورشید ئه‌نی وستیر خالان ^(۱۰)

سونبول زولوف و بروو هلالان

گوڤه‌ند بوو وه‌کی چه‌مه‌ک ژ زیبه‌ق

مه‌شعل شه‌ددا ب ذوق وره‌ونه‌ق ^(۱۱)

ئه‌ف ره‌نگه ره‌قص گه‌هشته ئتمام

به‌ردانه سوی عه‌رووسی ناکام

ئینان و حه‌نا و زیب و جامه

لافا دکرن ب خاص و عامه

ئلاح کرن ل وی نگاری ^(۱۲)

دل خواهش نه‌کرن ژ دهردی یاری

لیکن ب هه‌زار پای بو‌سان

ئلباس کرن وه‌کی عه‌رووسان

مه‌وجود کرن ژ بو‌جه‌ازه

ئه‌موال وجه‌واهر و جمازه

سه‌رصوبحه کو روژ بوو دياره

جندي ب ته‌مامي بوون سواره

ناماده بوويين ب طهرز وعادته

ري گرتنه بهر خوه بوو نعاذته

مه‌جنوون به‌زي وهاته سووري

راهشته سه‌دا مثالي سووري

گريان گريان دگوته له‌يلا

ته‌رکا م کر وکو چوويي وه‌يلا !

مامه ب تني ل کوّهي نه‌ندووھ

ده‌ردی م دو چه‌نده و غم نه‌نبووھ (۱۳)

نه‌ز مامه د واديا نه‌چاري (۱۴)

خورره‌م تو دچی وصالی یاری (۱۵)

له‌يلي ژي دکر د مه‌حفه‌ئي ناھ (۱۶)

پنهان دگۆ : عه‌ليمه نه‌للاه

ته‌رکا ته مه‌حاله نه‌ي وه‌فادار

لاکن نه‌ ژي مامه چار وناچار

خه‌لقی کو ددی جونوونی دلکول (۱۷)

بوو وه‌لوه‌له و سه‌دا وغولغول

پیکشه ب سواری وپه‌يایی

به‌ردانه وی دینی بی نه‌وایی (۱۸)

تازهنده هلات وئەو ب پەرواز

بەردا عەلەمىٰ بلىندى ئەقراز (١٩)

حاصل نەگەهشتنە شكارى

يەك يەك قەگەران ژ كۆھ و غارى

ئاژۆتن و جوملە بوونە مەوصول

هەر يەك ل دەرىٰ خوہ بوویە مەنزوول (٢٠)

دەھ رۆژىٰ ل وىٰ ژى بوویە داوہت

ئىثار و نثار ووی سعادەت (٢١)

تەمەت گەريا نشاط و شاھى

زاقا ب ئەدەب دبوویە راھى

دەر حال دەما کو چوو ژ دەردا

لەيلا کەلمىٰ د گەل خەبەر دا (٢٢)

گۆ : دەست مەدە من کو بو تە بىژم

مەعشوو قىٰ پەريكى ئەز ژ ميژم

حەتتا کو خودىٰ مە ژى رھا کە

صەبرىٰ ب خوہ را تو ئاشنا کە

يا چيکە طلسمە کى موجه ررەب

پاشى ئەئەرىٰ ببن موقەررەب (٢٣)

ما ئبنو سەلامىٰ دوور و مەهجوور

لەيلا ژى عەفیف و پاک و مەستوور

ئەو مانە د چاره‌یا نهانی (۲۴)

بەحثة مە ل عاشق و شقانی

(۱) ئەف نیف مالکە د دانەیا (ن) دا ب فی رەنگیە : وی بنی سەلامی زوو

رجالەك و د دانەیا (ر) دا ب فی رەنگیە : زوو ئبن سەلامی نام رجالەك .

(۲) د دەسئقیسی دا ئەف نیف مالکە ب فی رەنگیە : دەستوور د دەمن وە یا

ب ئسلووب .

(۳) ئەف نیف مالکە د دانەیا (ن) و (ر) دا ب فی رەنگیە : حاضر د کرون

صەنائفی ساز .

(۴) ل شوینا (رەملان) یا دووی د قسی مالکی دا ، د دانەیا (ن) دا پەیفقا

(مالان) هاتیە ، و (رەملان) یا ئیکی ب رامانا (ب لەز ، سەریع) دئیت

ئانکو : ئەو حیشتترین پشت موکم وەکی چیا ، و ب لەز و بەز ، یین کو

ل چیا و دەشت و ناف رەملان د گەریین و دچن .

(۵) د دانەیا (ن) دا ل شوینا (بی ریا) پەیفقا (پەریان) هاتیە .

(۶) د دانەیا (ن) دا ل شوینا (ماہ و ماہی) پەیفقا (راہی ماہی) هاتیە .

(۷) د دانەیا (ن) دا ل شوینا (خەمەلین ب زب) پەیفقا (رەقصین ب خەمل)

هاتیە .

(۸) د دانەیا (ن) دا ل شوینا (پیرو) پەیفقا (پیویر) هاتیە .

(۹) ئەف مالکە د دانەیا (ن) دا ب فی رەنگیە :

دل بەر جەقیان ژ مەغری دا رۆژ چوو فەشری د عەقرەبی دا

(۱۰) سەلیمی هیزانی ژی د دەر حەقا زولەیحایی دا دبیت (بپ ۹۰) :

خەددی کو مثال رووی سۆرگول فەریاد دکر ژ بو وی بولبول

غونچە دەهن و دورەر نگاران سینە صەدەف و مەمک هەناران

- (۱۰) د دهنقیسیّ دال شوینا (ستبّر خالان) پهیقا (ستر خیالان) هاتیه ،
و د دانهیا (ر) دا (سیه ر خیالان) هاتیه .
- (۱۱) د دانهیا (ن) دال شوینا (ذوق) پهیقا (بوروق) هاتیه .
- (۱۲) د دهنقیسیّ دال شوینا (نگاریّ) پهیقا (کناریّ) هاتیه .
- (۱۳) ئەف نیف مالکه د دهنقیسیّ دا ب فی رهنگیه : دهردی م د گهل چهمیّ
غهمان بوو .
- (۱۴) د دهنقیسیّ دال شوینا (نهچاری) پهیقا (ب جاری) هاتیه ، و د دانهیا
(ر) دا (مهجاری) هاتیه .
- (۱۵) د دهنقیسیّ دال شوینا (خورره م) پهیقا (حره م) هاتیه .
- (۱۶) د دانهیا (ن) دال شوینا (مهحفهئّی) پهیقا (مهحفهلیّ) هاتیه .
- (۱۷) د دهنقیسیّ ودانهیا (ن) دال شوینا (جونونویّ) پهیقا (مهجنونویّ)
هاتیه وهر چهنده ئەو ژ لاییّ مهعناييّ فه دورستره ژی بهلیّ ئەو ژ لاییّ
کیّشیّ فه یا سسته !
- (۱۸) د دانهیا (ن) دا ئەف نیف مالکه ب فی رهنگیه : بهردانه وی قهط
نهبون دیاری .
- (۱۹) د دانهیا (ن) دا ئەف نیف مالکه ب فی رهنگیه : بهردایه چییّ وچوویه
ئەفراز .
- (۲۰) ئەف مالکه د دانهیا (ر) دا نینه .
- (۲۱) د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه : شاباش وعطاء وپور سهخاوت .
- (۲۲) د دانهیا (ن) دال شوینا (کهلمی) پهیقا (عهره بی) هاتیه .
- (۲۳) د دانهیا (ن) دا ئەف نیف مالکه ب فی رهنگیه : تهرکا وی کو کر بسن
موقهرره ب .
- (۲۴) د دهنقیسیّ دال شوینا (چارهیا) پهیقا (چادرا) هاتیه .

(۱۹)

ماجه رايين مه جنوون د گهل شقاني خيرخواز
و غه مخواريا شقانيه ژ بو مه جنوونن به له نگاز

بو ئبنو سه لامي نه و جوانه ك
په زدير هه بوو عه جب شقانه ك

دائم ل چي ايي په ز دگي را
وي كه لله ئي خواهش ل وي دچيرا

ئهمما كو شقان دگو بلووره ك
ئاماده دكر نشاط و سووره ك

هندي كو دگول كو هي نه جدي
مه جنوون دكه ته سه ماع ووه جدي

حاضر دبه زي دهاته ئالي
همسر گه رپا ژ قلب و بالي

سررا خوه ژ بو وي نه شكه را كر
هه ر پوژي دگهل وي نه ف ئه دا كر

گو تي تو دزاني عاشقم نه ز
زيده ب ته را موافقم نه ز

په زكى بده من فه قير و ژارى

سه رژي ككه و ژى ب ككه عه يارى

من بيخه عه يار و پاك چي ككه

تيكل كه ريبى مه ژى ب رى كه

جارهك چمه ئوبه يا حه بيبى

دا روكى بخوازم ژى طه بيبى^(۱)

چاوا كو دخوه ستى وى شقانى

مه وجود كر و ب جايى نانى^(۲)

تيكل به زى بوو ب چار و ناچار

حه تتا كو گه هشته كوونى دلدار

جارهك فه كرى و ديت له يلى

عاقل ژ سه رى فرى ب مه يلى

يهك هات و ب كي رى مثلى قه صصاب

دا ژي ككه سه رى بيته غه صصاب

راعى ل وى كر سه دا و گازى

گو تى : ته چيه چ ژى دخوازي

گو : سه ر ب برم ب كار بيتن

ترسام ئه وه مرار بيتن

گو : ژى ب گه ره قه وى مه بيژه

ئاتي ككه ل وى هه يه ژ ميژه

ئەو ژى گەپيا شقانى ڤاكر
 پيڤرا كەللمى ومولتهقا كر
 لەيلا بوويه عالم وبهزى دەر
 هات وسە ككنى ل پيڤش بەر ابر
 حەتتا صبە بوونە ناظرى ھەش
 صوبحى ب رضاء وخاطرى ھەش
 مەجنون كەتە نيڤ پەزى ب ڤى بوو
 لەيلا حەيىرى نەظەر ل پي بوو
 ئەو چوويه چيى وسا موقەررا^(۳)
 بي قەيد وعەقل ژ خوە موبەررا

-
- (۱) د دانەيا (ن) دال شوينا (طەببى) پەيقا (بريى) ھاتيه .
 (۲) د دانەيا (ن) دال شوينا (ب جايى ئانى) پەيقا (پيچا وە ئانى) .
 (۳) ئەش نيڤ مالكە د دانەيا (ن) دا ب قى رەنگيه : ئەو چوول چيى دبوو
 موقەررا .

(۲۰)

مرنا باقی مهجنوونه وهاتنا ویه

سهر مهزارى شادمان

باقى وى فهقىر وژار ومههجوور

ئوفتادهئى غهم دبوويه رهنجوور (۱)

دهه روژى دما د نيش نقىنان

ئهفغان دكر ژ بهر برىنان

پهيكى ئهجهلى وى ههئى ل پى بوو

رووحى وى ژ قالىبى جهى بوو

تهكفين كرن برن فهشارن

ئهوشهخصه ب توربهئى سپارن (۲)

سهييادهكى چاپكى هومايوون

برئهف خهبهره ژ بوئى مهجنوون

مهجنوون ژ چيائى هاته خوارى

ناگاه گههشته وى مهزارى

شىناخوه كر وشهقهك ل وى ما

غهمهات وموعهاللهقى غهمى ما

صوبحی ب مهلامت وپهريشان

مهشيأيه وهطهن ب ژان وئيشان^(۳)

رازا وخهوهك ددی موبارهك

رابوو ژ خهوی ب فكري جارهك

نیری کو سواره کی ل جهم بوو

ئهنديشه کر وغهريقی غهم بوو

گازی کره نك خوه وی ب یاری^(۴)

پورسهك دو کرن ژ وی سواری

وی نامه دهرا نی ونومیایی

بووسی ونهظهر ب چاف دایی

خوهندی کو خهطی فراقی یاره

مایي ل دلی کو داغداره^(۵)

نامه فه کر و ل خهط نهظهر کر

ههر مصراعه کی دو سه د که سه ر کر

مهفهووم ئهفه کو ئه ی جهفابین

دهر کوھی فراقی ژار وغهمگین

ئایا ته چوسانه حال وئه حوال

همدهم ته کیه ل وی مهه وسال

دهردی مه تویی د وهقت وگافی

چاقی مه دريژه خوون وئافی^(۶)

هجرهت ل مه ئاگری جه حیمه

بی هیقی نهم خودی ره حیمه

دونیال مه بوو جه هه ننه م و نار

هیقی مه هه یه ژ ره بی غه ففار

ئبدالی جه زائی فرقه تی که

وه صلا مه وته ل جه ننه تی که

بی رووی ره قیبی نهم دو هه مده م

روونین و ل هه ف بیینه مه حره م^(۷)

باقی تو ئه مانه تی خودی بی

گهر چ ل خه رابه و چیی بی

پاشی وی سپارشین لسانی

ته قریر کرن ژ بو ره وانی

گوّتی : مه کشینه ئنظاری

ئه ف ره نگه ژ من بیژه یاری

کای یاری عه زیز و ناوه فادار^(۸)

ئه ز لیره ذهلل و ژار و بیمار

ئه غیاری ته یارن و قه ریبین

یاری ته د دوور و بی نه صیبین

(۱) د دانه یا (ن) دال شوینا (ئوفتاده ئی غه م) په یقا (بی چاره و غه م) هاتیه .

(۲) ئەف نېف مالکە د دانەيا (ن) دا ب ڤي رهنګيه : ئەو جسمي ب توربەئي سپارن .

(۳) د دانەيا (ن) دا ل شوينا (وهطەن ب ژان) پەيڤا (چيي ب دەرد) هاتيه .

(۴) د دانەيا (ن) دا ئەف مالکە ب ڤي رهنګيه : گازی کره جەم خوه وی نهچاری .

(۵) د دانەيا (ن) دا ل شوينا (مایی) پەيڤا (نالی) هاتيه .

(۶) ئەف مالکە د دەسنڤیسی دا نینه .

(۷) د دانەيا (ن) دا ئەف مالکە ب ڤي رهنګيه :

بی روویی رهقیب وئەو دو هەمران روویی مه ل هەف بیته دەسمان

(۸) د دەسنڤیسی دا ل شوينا (ناوهفادار) پەيڤا (یا وهفادار) هاتيه ، و د دانەيا (ن) دا (تا وهفادار) هاتيه .

چوونا والدا مه جنوونه نک وی

وبی نه سرکرنا وی به

قاصد ب سپارشان ب ری کر

قه صدا حه جهه را سه ری چیی کر

(۱) چوو سه ر حه جهه ری کو روونهیتن

خالی خوه و والدا خوه دیتن

پیگاف کری مثالی مهستان

عوذرا خوه فه خوه ست و چوو به دهستان

دایی وههه گوته وی جونوونی

جهه رگی م چرا تو بی سوکوونی ؟

بابی ته مر و ل پهی تو مایی

ئهی دیدهئی من چرا وهایی

مالی ته وروتبهیا ته مانه

ئهف گهنج ودهفینه بو چرانه ؟

مه جنوون کو بهستی ئهف مه سائل

ئه صلال یه کی نه بوویه مائل

رابوو و بهزی خوه دایه غاری

گۆ : دایى مه‌حاله تهركى یاری

دایى ژى كو دى نه‌بوو چو ته‌ئشیر

ئیدی ژ چیی نه‌هاته نه‌و پیر

نالی وگری ژ هسه‌ره‌تا وی

بیهش کهت وما ژ فرقه‌تا وی

بی خوارن و خواب فه‌قیره‌یا پیر

سى رۆژ وشه‌شان دمايه دلگیر (۲)

ئاخر ل چیايى نه‌و نه‌خوه‌ش کهت

بی هۆش وخره‌د مثالی له‌ش کهت

جان دا وئه‌وی جه‌سه‌د ل وی ما

چاڤى د ئه‌قاربان ل ری ما

دیتن كو نه‌هات نه‌و عه‌تیه

رابوون و ب په‌ی که‌تن قه‌ریبه

دیتن كو مری و جان سپاری

نالنده وپیکشه‌ کرنه‌ زاری

ته‌جهیز کرن ب غه‌سل وته‌کفین

نه‌و حورمه‌ئى موخته‌ره‌م هالانین

گونبه‌د کرن نه‌و جهی موحه‌سه‌سه‌ر (۳)

ته‌حریر کرن د وی موکه‌ره‌ره‌ر

ئەف لەفظ ووه صییهت ئاھ ولەیلایا

حەتتەب قیامەت ئاھ ووهیلایا

(٤) مەجنوون زفیری ل سەر چیاپی

بی یار وقەریب وکەس نەمایا

جارەك فتلی ل بن زناری

ناگەھ فەکری ل وی مەزاری

وی گونبەدەھی جەدیدی مەعموور

(٥) قەبرەك دە وەسەط نەھان مەستوور

وی گۆ کو ئەفا گەلەك تەمامە

(بالله) ژ بو مە خوەش مەقامە

(٦) رابوو چوویە گونبەدا موعەللا

(٧) نیری کو نفیسی ئاھ ولەیلایا

مەکتووب ومو کەررە ل دیوار

زانای ب قەرینە عاشقی ژار

گۆ : وال دەیا منە د ناقی

(٨) نالی وگری ژ قەلب وگافی

لەرزی وگری و بوو هلالەك

جسمی وی نەما چو رەنگ و حالەك

زانای کو ئەوی کەسەك نەمایە

جارەك ل چیی کری صەدایە

هنگی کوجهورهك خویا بوو

مهجمووعی تهمامی لی جهما بوو

ئهو مایه د دوو بههائم وکۆه (۹)

طازی وجونوون ب دهر د وئهندۆه

فارغ ببن ئهم ژ فی کهلامی

بهحشامه ل لهیل وبن سهلامی

-
- (۱) د دانهدیا (ن) دال شوینا (روونیهتن) پهیفا (روونیهستن) هاتیه .
 - (۲) ئهف مالکه د دانهدیا (ر) دا نینه .
 - (۳) د دانهدیا (ن) دال شوینا (موحهسسهر) پهیفا (موحرره) هاتیه .
 - (۴) د دهسنقیسی و دانهدیا (ن) دال شوینا (زفری) پهیفا (دوری) هاتیه .
 - (۵) ئهف مالکه د دانهدیا (ن) دا نینه .
 - (۶) د دانهدیا (ن) دال شوینا (موعللا) پهیفا (هوویلا) هاتیه .
 - (۷) ئهف نیف مالکه د دانهدیا (ن) دا ب فی رهنگیه : نیری کوحمی ب ناقی لهیلا ، و د دانهدیا (ن) دا دویمایه وی ب فی رهنگی : .. ب ئاه ولدیلا .
 - (۸) ئهف نیف مالکه د دانهدیا (ن) دا ب فی رهنگیه : نالی ل سهری خوه دایسی گافی ، و د دهسنقیسی دا دویمایه وی ب فی رهنگی : .. ژ دل وهناقی .
 - (۹) د دانهدیا (ن) و (ر) دال شوینا (دوو) پهیفا (دۆر) هاتیه .

**کوشتنا وهحشیانه ئبن سهلامی
و مرنا لهیلایه ب بی مورادی وزار وناکامی**

لهیلی نه دهشته وهصلهتا خوه
عاجز گهریا ژ خهصلهتا خوه

زانی کو سهبهب ئهوی جونونه
لهیلی ل وی دل دکریه خوونه

جهزما خوه کر وسلاح بهستن
چهندهک ژ مورافقان دخوهستن

- (۱) کاری خوه وههمدهمی ب ریکر
(۲) قهصدا جهبهلی د وی دهمی کر

تهعجیل کر وگهها زناران
فکری د جهات وچار کناران

وی دی کول دامهنا چییایی
ئوفتاده وزار ورهنجه مایی

قهصدا وی کر وبهزی ب خهنجهر
کووقی فهکرین ل وی سهراسهر (۳)

زانين نه ب خيره نهو جهفاكار
بي رهحمه كه ظالمه ستهمكار

راهشتنه وي ب چهنگ وخاره

جسمي وي دكرنه پاره پاره (٤)

وهصله دكرن ژ ههقدو كهركه (٥)

كيشانه نهوال ودهشت وههر دهر (٦)

كهركهركن و ژ سهر بهلا بوون

ههر يهك ب دهقهركي جا ب جا بوون

ياران فهكرين كو نهو جهناوهر (٧)

فهردهك قه نهمايه خالي حاضر

زانين ب جهناوهران نكارن

ئهعضاد جفانندن وقهشارن (٨)

شهرمهنده وپوشمان وشيني

هاتن وهه گوتن نهف كهميني

خهلك لي ههزني ولهيلي شا بوو

شوكرانه نهدا كر وكوشا بوو

(١) د دانهيا (ن) دال شوينا (ب ريكرك) پهيقا (خوه چيكرك) هاتيه ،
و د دانهيا (ر) دا (دني كر) هاتيه .

(٢) نهف نيث مالكه د دانهيا (ن) دا ب في رهنگيه : قهصدا ههجهرا سهري
چيي كر .

(۳) ئەڭ نېف مالکە د دەسنقیسی دا ب فی رهنگیه : کو فه کرین ل وی ههمی
جهناوهر .

(۴) د دەسنقیسی ودانهیا (ن) دال شوینا (جسمی) په یقا (شەخصی) هاتیه .

(۵) ئەڭ نېف مالکە د دانهیا (ن) و (ر) دا ب فی رهنگیه : وهصله وهصله
ژهدڤ کرن کهر .

(۶) د دانهیا (ن) و (ر) دال شوینا (ههر دهر) په یقا (دهر دهر) هاتیه .

(۷) ئەڭ نېف مالکە د دەسنقیسی دا ب فی رهنگیه : فه کرین کو ئەون حهمی
جهناوهر .

(۸) ئەڭ مالکە و یا د دویف دا ژی د دەسنقیسی دا نینن .

(۲۳)

مولاقیبوونا مهجنوون لهیلیس به
پاشی سرنا لهیلیسی

پیلهك سه ككنی د چادرا خوه
ئهف رهنگه دخوهستی خاطرأ خوه

گۆ جاره کی بچمه ئالی مهجنوون

کانی ب چ حاله ئه و جگهرخوون

سهرداره کی صاحبی سهداقت

گازی کر ودی وها لیاقت

گۆ : رابه ههره بییژه مهجنوون

کهیفا خوه مه که تو ئه ی جگهرخوون

رابه توب لهز وهره ژ کۆهسار

خوهش وهفته ژ بو ته وهصلی دیدار ^(۱)

قاصد د دهما خوه دا ب ری بوو

بی حائله واصلی چیی بوو ^(۲)

گۆتی : ژ ته را ئهفایه مزگین

(من بعد) مهبه وها ئهلهمگین

رابه تو سڻڪ مثالی بازه

لهیلی ب ههزار عزز ونازه

مايه د تـهـفه کـکور ومطالا

وهستايه ل هیڦیا ته حالا

شابوو وبهزی ژ رهنگی سهیلی

حهتاب نهظار گاهی لهیلی^(۳)

راهشت ژ دل ئهوی صه دایهك

ته دگؤ ههرفی ژ بن چیايهك

لهیلی کو بهیستی صهوتی هائل

رابوو سه ککنی ژ پیش موقابل

مه جنوونی کو دیت رووی لهیلی

شابوو وکهنی وه کی سوههیلی^(۴)

گافا کو نهظهر ل ههڦ دانه

بی عهقل وخره د کهتن دمانه

ته شبیهی دو نیرگزی خهمیده

مه فتووح کرن ل ههڦدو دیده

ئهو ههردو دبوونه ههمسی ههڦ

روو خسته سهر کهف وپی ههڦ

وه حشی ل جه وانبان قهوهستان

ههردهم دبهزینه پی ودهستان

خوهش بوونه ل ههف کرن تهماشه
سه د بوۆسه ددانه ههف به لاشه

شيرين كه لمين ب حوسن ويارى (٥)

پرسينه ل حالى ههف ب زارى

لهيلى ژ نقابى روو نه ما بوو

مه جنوونى ل خاكى روو نه ابوو

لهيلى د ههزار شوغله ئى نوور

مه جنوونى ب ناله ئى د صهنتوور

لهيلى و دو ئه برووى دلاويز

مه جنوون و دو كانى د خوينريز

لهيلى ب لهبى د پور حه لاوه ت

مه جنوون و دلى ب سه د جراحت

لهيلى و رووى ستيره هلكهر

مه جنوون و ستاره ئى به ده ختهر

لهيلى و سررا د دل نهانى

مه جنوون و موراده كى عياني (٦)

لهيلى دگرى ژ بووى مه جنوون

مه جنوون دكه نى ب دهورى گهر دوون

لهيلى وهه گوتته وى جونوونى

وى ژار و ضه عيف و غه رقى خوونى

ئەى طايى بەدەن عەذابى جانى ^(۷)

دندانى ئەجەل د ئەستوخوانى

مئلى فەلەكى ب كافرانى ^(۸)

هەم وەزنى زەمىن ب دلگرانى

ماخۆل بووىى ژ دەست خيالى ^(۹)

بەنەك قە نە كر ژ مە وصالى ^(۱۰)

هەردەم ب غەم وەهەم وخيالى

كەيفاتە كوسانە و چ حالى ^(۱۱)

حالى دلى پور جراحەتى تە

مەجمووعى جەفا وراحەتى تە

(واللہ) قەسەم ب ذاتى مەعبود

غەيرى تە نەن مرار و مەقصود ^(۱۲)

طالب م هەبن ئەگەر هەزارە

عەھدا م د گەل تە بەرقەرارە

مەجنونى حەمى دەور بو گۆتن ^(۱۳)

جان و جگەرى ئەوى دسۆتن ^(۱۴)

پاشى حەمى گۆتن و كەلامان

مەجنون كەتە طلبەيا مەقامان

رابوو مەشيا و چوويه غارى

نالين دكرن ل پەى نگارى

هنگی کو گری ب حسرهت وئاھ

(في الحال) مولازم بووین ئاگاھ

هلگرتن و برنه خانه ناکام

بوو چه هفی ل ری گرفته ئی دام^(۱۵)

لهیلا فه کری وچوو نه خووش کت

سه روژی تهمام نهو نه هس کت^(۱۶)

ههر ما وهه نهو عدلیل وره نجوور

نالی د شهقی د تار ودهی جوور

هنگی کو چه کیمی لی دهوا کر

ناری جگهر ودلی ب باکر

فه کری د مهجال و حال وره مزئی

دهست دانیه سهر ره هی د نه بضی^(۱۷)

(۱) د دانهیا (ر) دال شوینا (ژ بو ته) په یفا (ژ بوی) هاتیه .

(۲) د دانهیا (ر) دال شوینا (حائله) په یفا (غائله) هاتیه .

(۳) د دهسقیسی دال شوینا (نهظار گاهی) په یفا (نهظار گهایه) هاتیه .

(۴) د دهسقیسی دال شوینا (که نی) په یفا (که ته) هاتیه .

(۵) د دانهیا (ر) دال شوینا (حوسن و یاری) په یفا (حوسنی باری)

هاتیه ، و د دانهیا (ن) دا (حوسنی یاری) .

(۶) د دانهیا (ر) دا ئهف نیف مالکه ب فی رهنگی هاتیه : مهجنوون وه کی

سرهك عدیانی .

- (۷) د دانهیا (ر) دا ئەف نیف مالکه ب فی رهنگیه : ئەی طایی بەدەل .. ،
و د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه : ئەی طائر بەدەن غورایی جانی .
- (۸) د دانهیا (ن) دال شوینا (ب کافرانی) پهیفا (ب کامرانی) هاتیه .
- (۹) د دانهیا (ن) دال شوینا (ماخۆل) پهیفا (ماخۆل) هاتیه .
- (۱۰) ئەف نیف مالکه د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه : کهیفاته چوسانه
و چ حالی .
- (۱۱) ئەف نیف مالکه د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه : بهنهك قه نه كر د گهل
ههیلی .
- (۱۲) د دەسنقیسی دال شوینا (مراز) پهیفا (موراډ) هاتیه ، و د دانهیا
(ن) دا (م راز) هاتیه .
- (۱۳) ئەف نیف مالکه د دانهیا (ن) دا ب فی رهنگیه : مهجنوونی ههمی ژ بو
وی گۆتن ، و د دەسنقیسی دا ب فی رهنگیه : مهجنوونی ب دهرد بو
دگۆتن .
- (۱۴) د دانهیا (ن) و (ر) دال شوینا (جان) پهیفا (جهرگ) هاتیه .
- (۱۵) ئەف نیف مالکه د دانهیا (ن) و (ر) دا ب فی رهنگیه : بوو طهیر
و فری گرفتهئی دام .
- (۱۶) د دەسنقیسی دال شوینا (سه) پهیفا (نهه) .
- (۱۷) د دەسنقیسی و دانهیا (ر) دال شوینا (نهبزی) پهیفا (نهظمی)
هاتیه .

وہ فاتکنا مہ جنوونہ

ب دہرد و غمہ من ہجرانی عشق

ژیرا قہ نہدی علاج و مہرہم
پیچارہ دما و دەستی بہر ہم
روو بوویہ زراف و ہ کی ہلالہک^(۱)
صوورہت وی نہما و ہ کی خہیالہک
سہر صوبحہیہ کی د فہجرئی صادق
رووحی وی ب نووری بوو مولا حق
پہروازہ کر و گہہشتہ صووری
بوو غہرقہئی لہمعہئی د نووری
بووری ب مثالی پوژی گہردوون
جان بہر لہب و لہب ب ذکرئی مہ جنوون
رووحی وی ژ قالبی کو دہرکات
مہ جمووعی عہرہب صہدا ب سہرکات
زاری و گرین کرن ل ئالی
ئہفغان دگہہانہ عہرشی عالی

بوو شیوهن وشین و حوزن و مهئتم

هر سینیه کی هزار وسه د غم

مادهر پدهران ب زار و گازی

نالین ب شیوهئی حجازی

دونیائۀه بی بهقاء و بونیا

چهرخا فهله کی و هایه بیاد

شوشتن ب گولاب وئابی زه مزه

ته کفین کرن ته مام دهر هم

نازک به دهنائۀه وی جوانی

هلگرتن و برنه خاکدانی

دوردانه د خه زنهئی قه شارن

گه نجینه ب نه ژدهری سپارن

نه و مایه د مه خفه یا تورابی

مه جنوون د صه حاری و خه رابی

یا ره ب خصالی (موصطه فا) کی (۲)

لهیلی ب وصالی یاری شا کی

(۱) د دانه یا (ن) و (ر) دا ئه ف نیف مالکه ب فی رهنگی هاتیه : زهر بوو

بوهوری وه کی هلالهک .

(۲) د دانه یا (ر) دا ل شوینا (موصطه فا) په یفا (موجته با) هاتیه .

(۲۵)

شهواتا جانى مهجنونه ژ نئفراقى
وهاتنا وى وكووقيانه ب نئتفاقى
ومرنا مهجنونه ژ دهردى نئشتياقى

مهجنون ل سهرى چيى ژ پى بوو
دهر حالى رهوانديهك ب رى بوو

شيني وسيهه لباسى عاجل

چوو بالى فه وبوويه موقابل^(۱)

گوټى كو بهلاكهشى زهمانى
چ دكى ل چيى و فى مهكانى

لهيلا مر وچوو ژ دارى دونيا

واصل گهريا سهرايى عوقبا

هيقى ته نهما ل روويى عهردى

شينا خوه بكه ب ئاه ودهردى

مهجنون ژ غه ما ئهفى كهلامى

رؤناهى نهما كهته ظهلامى

وهصله وهصله ژ پي حهتا سهر

لهرزي وهكي عهعهري ژ صهعهر

قهورهت قهرمي قهدهم شكهستن

بي نووري بهعهر وي چاف بهستن

بي هوش وخرهد ژ سهر زناري

طهييار فري وهاته خواري

رؤژ وشهفه كي دمويه مهدهوش

بي تاب وقهوام وقام وخاموش

بي حسس ونهفهس ل سهر غوباري

ئهو لاشه دمال بن زناري

هنگي ژ جهناوهري د تابع

گافال وي حالي بوون موطالع

ههريهك ب صهدايه كي خورووشان

شير وچقهه ر وسياه گوشان

دافيته سهر سهري خواهه قهترا

ئهو دهشت وچيا دبوونه غهبرا (۲)

دووقسي خواهه د سونه پي ودهستان (۳)

خوابيده ذراع وئهو دوهستان (۴)

هيستر نوقوطين ل دوو لهتالي

سهر كووپي زهمين ژ بي مهقالي

هنگی وهه بوو وهال سدر مان

لی سایه کرن ل پیش و بهر مان

ر ابو ب هشی خوه را و روونشت (۵)

ئاخینکی نهرم وسار راهشت (۶)

(في الحال) ژ وی دهری ب ری کت

ئو کللهئی کوو قیان ب پی کت

سورعت ل خوه کر گهایه قهبری

پیچا خوه د وی توراب وغهبری

مهقبر شه کر وحه جهر هلانی

حاضر خوه گهانده جانی جانی (۷)

نوومیده ژ ههئتهئی لوتالی

روویئی خوه د بهر بیان دمالی

طاقهت بریا ژ قیل و قالی

ئو ما و د فکره تا خه یالی

خوناف نهما د چاقی نه مناك (۸)

ئاگر كهته نه ندهروونی غه مناك

حوزنا خوه دكر د عالمه غهیب

صدقا وی هه بوو د عشقی (لا ریب)

تابوت وجه نازه هیژ دهر دست (۹)

رووحی وی ب رووحی یار په یوه دست

ئەف رەنگەھە وى (أمانةُ الله)
دەر عشقى ھنارە (حضرة الله)

بى حاجب وبى سونال ومننەت
رووحەين فرين وچوونە جەننەت (۱۰)

بى بەھرەئى مولك وبى بەقا بوون
شاھەستەئى جەننەت ولقا بوون

ئەو مەئتەمىي د زار وبىزار
ھاتن ب تەماشەيا وەفادار

دیتن د كەمالى عشقى صادق (۱۱)
تەحقیق كرن حەبیبى عاشق

فیکرا ب سەد ئافەرىن وتەحسین
سەدقەتە دگۆتن ئەى جەفابىن (۱۲)

دیتن ب تەبايى عشقى ظاهر
ئقرار كرن ب لەفظ وخاطر (۱۳)

(القصة) ل ھەمدەم ونەدىمان

شەرمەندە بووین ھەمى پەشىمان

مەجنوون وجەنازەئى نگارى (۱۴)

دانىنە مەحافەيا مەزارى (۱۵)

مەقروون وموقەررەب وبەرا بەر

ھەم سىنە وھەم کنار وھەمبەر

سه‌رپۆش کرن ب په‌رده‌یا خاك

هاتن ب دو‌عا و‌دیده غه‌مناك (١٦)

یا ره‌ببی (سه‌وا‌دی) یی جگه‌رخوون

ئا‌زاد بکی ببه‌خشی مه‌جنوون

عه‌ددا وی بکی ژ وی طوفه‌یلی

صادق بکوژی مثالی له‌یلی

مه‌عدوومم وئه‌ز جه‌ریم ومه‌ککار

یا واجب ویا ره‌حیم وغه‌ففار

مامه د خه‌ما خوه دا ئیلاهی

چار ومه‌ده‌دا مه‌ رووسیا‌هی

مه‌وتا مه‌ حقه وئه‌ز نه‌وی‌رم

له‌ورا گونه‌هان عه‌جه‌ب ددی‌رم

راکی ل م که‌ی ومن رها که‌ی

بو‌خاطری ئالی مو‌صطه‌فا که‌ی

(١) ئەف مالکە د دانەیا (ن) ب تنی دا هه‌یه .

(٢) ئەف مالکە د دانەیا (ن) ب تنی دا هه‌یه .

(٣) د دانەیا (ن) دال شوینا (دوو‌قی) په‌یفا (روو‌قی) هاتیه .

(٤) د دانەیا (ن) دال شوینا (خواییده) په‌یفا (حۆبیده) هاتیه .

(٥) د دانەیا (ن) دال شوینا (خوه‌را وروونشت) په‌یفا (خوه‌ژار

روونشت) هاتیه .

(٦) ئەف مالکە ویست وینج مالکین بەری وی وی ژی د دەسنقیسی دا نینن .

(٧) ئەف مالکە د دانەیا (ن) ب تنی دا هاتیه .

(٨) د دەسنقیسی دا ل شوینا (خوناف) پهیفا (ئەو ناھی) هاتیه .

(٩) ئەف نیف مالکە د دانەیا (ن) دا ب فی رهنگیه : تەبعیەتی وی جهنازه دەر

دەست .

(١٠) د دەسنقیسی دا ل شوینا (رووحەین) پهیفا (رووحا وی) هاتیه .

(١١) ئەف نیف مالکە د دەسنقیسی دا ب فی رهنگیه : ئەو چوونە ب ناسمانی

صادق ، و د دانەیا (ر) دا ب فی رهنگیه : .. صدقی عاشق .

(١٢) ئەف نیف مالکە د دەسنقیسی دا ب فی رهنگیه : موعتاد کرن ب رەسم

وئاین ، و د دانەیا (ن) دا ب فی رهنگیه : .. جهفادین .

(١٣) د دەسنقیسی دا ل شوینا (خاطر) پهیفا (ماهر) هاتیه ، و د دانەیا (ن)

دا (حاضر) هاتیه .

(١٤) د دەسنقیسی دا ل شوینا (مەجنوون) پهیفا (مەکنوون) هاتیه .

(١٥) دانەیا (ر) ل قیری ب دویماهی دئیت ، و ل دویماهی ئەف نقیسینه هەیه :

« تمت کتاب لیلی و مجنون لأجل الحاجي نيروز أفندي غفر الله له ولنا آمین یا

معین » .

(١٦) ئەف نیف مالکە د دانەیا (ن) دا ب فی رهنگیه : هاتن ب وەداع و دیدە

نەمناک .

فهرهه نگوک

پیتا (ن)

- ناتیکه : نهخوشی (المرض) .
- ناشنا : ههڤال ، نیاس (صدیق ، معروف) .
- ناشیان : هیلین (العش) .
- نافتاب : تافا رۆژی (ضوء الشمس) .
- ناغاز : دهسپیک (البدء) .
- ناهۆ : غهزال (الغزال) .
- نهتهك : قونتار (السفح) .
- نهردهوان : گوله كا سۆره بۆ كینایهت دئینه ب كارئینان (الأرجوان) .
- نهستوخوان : ههستی (العظم) .
- نهفغان : قیڤی وههوار (الصياح والصراخ) .
- نهندهروون : هندور ، هناف (الباطن) .
- نهندووز : ناماده كری ، حازر كری (معد ، مهياً) .
- نهندۆه : خهه و كۆڤان (الحزن والكآبة) .
- نهندیشه : بیر كرن ، تهس وسههم (التذکر ، الخوف) .
- نوكنوون : دبت مهخسه د بئ (الأكنة) كو په یقه كا عه ره بی به رامانا وی ئه و
په رده به بی تشتی ل پشت خو دنخیت (الأغطية الساترة) ، یان ژى
(نه كنوون) سا فارسی به كو ب رامانا نوکه دئیت .

بيتنا (ب)

بهسته : گريدان

بهلازير : كويلكه كا جوانه ره نگی وى يى عهسمانيه (زهرة جميلة سماوية

اللون) .

بوردهن : بردن ، برن (الأخذ) .

بوزورك : مهزن ، ماقويل (الكبير) .

بى تاب : بى ههدار ، بى صهبر (قليل الصبر وعديمه) .

بيتنا (پ)

پامال كرم : ههرفاندم ، ئيخستمه بن بيان (هدمني ، جعلني تحت قدمه) .

پوشيده : په چنى ونخافتى ، فه شارتي (الستر والإخفاء) .

پوشيده بكه : ل بهر خو بكه (البس) .

پويهنده : ليگهر (الباحث) .

په رهنده : بالنده ، طهير (الطير) .

پهرواز : فريين (الطيران) .

په ژمورده : خه مگين (حزين) .

په ر : باب (الأب) .

پنهان : فه شارتي ، نه په نى (مخفي ، مستور) .

پيره هه ن چاك : دراندا كراسى (شق القميص) .

بيتنا (ت)

تاب : هيژ ، تاقهت (القوة ، الطاقة) .

تابه نده : خودان گه شى (ذو صفة الإشعاع والإضاءة) .

تارهنده (تارانده) : ده ركرى ، په ريشان (المطرود ، المشتت) .

تازهنده (تازهنندان) : غاردان (الرقص) .

تەذرەو : تەيرەكە ب رەنگى خۆڧە وەكى دىكلانە (طائر التدرج) .

تەمىز : پاك ، پاڧز (النظيف) .

بېيتا (ج)

جاودان : ھەرمايى (أبدي) .

جەمازە : ئەو حىشتىرا خۆش دېھزەت (جمل سريع العدو) .

جەنگبان : جەنگەڧان ، شەركەر (المحارب) .

بېيتا (چ)

چاپك : لەز (السرعة) .

چاكر : خولام ، خزمەتكار (خادم) .

چەرەندە : ژبەرگۆتن ، گۆتتا نەئىتە فامكرن (الهذيان الكلام الذي لا معنى له) .

چوسان : چاوا (كيف) .

بېيتا (خ)

خاوەر : رۆژھەلات (المشرق) .

خامووش : بى دەنگ (الصامت) .

خرەد : عەقل (العقل) .

خفتان : رەنگەكى جلكانە (نوع من الجلباب ، الدرع) .

خەرگاھ : خىڧەنگەھ (المخيم) .

خەل : كورتكورنا خەلكە (محرف خلق وتعني في مصطلح الكرد : الناس) .

خەمىدە : پىچايى (الملوي ، المطوي) .

خوررەم : شاد ، كەيفخۆش (سعيد) .

خوابىدە : رازايە ، نڧستى (النائم ، المستلقي) .

خورووش : قىرى وھەوار (الصياح) .

خووب : جوان ، باش (الجميل ، الحسن) .

پیتا (د)

- دام : داف (حبال) .
دانا : زانا (علم) .
دزگین : هه‌فسار (لجام) .
دلاويز : تشتی مروّف پی رحهت بیت (ما یرتاح به الإنسان) .
دندان : ددان (الأسنان) .
ده‌فه : حیشر (الجمل) .
دوخته‌ر : فیز ، کچ (بنت) .
دیبا : دیباج ، ئافریمیش (الیدیاج ، الحریر) .
دیگەر : بی دی ، پاشی (الآخر ، أخرى) .
دیوانه : دین ، شیت (مجنون) .

پیتا (ر)

- راغ : بیابان (السهل والصحراء) .
ره‌نجوور : ئازاردایی ، نه‌خۆش (المعذب ، المتعب) .
رها : ئازا ، به‌ردان (عتق) .

پیتا (ز)

- زیبا : جوان ، تازه (الجمیل ، الحسن) .
زیوه‌ر : خه‌مل (زینة) .

پیتا (س)

- سازه‌نده : چیکەر ، سازقان (صانع ، عازف الساز) .
سایه : سه ، سیبه‌ر (ظل) .
سرشت : تبعهت (الطبع والجبلة) .
سرشك : روّندك (الدمع) .

سفید : سپی (أبيض) .

سماط : ریز ، ریزا مروّقان (الصف ، صف القوم) .

سنگ : کهفر ، بهر (الحجر) .

سهزا : بابہت (مناسب ، لائق) .

سہمدن : گولا یاسہمینی یا رہنگ سپی ، وسہمدنہر ئانہ کوّ سنگ سپی وہ کی

یاسہمینی (الیاسمین) .

سیاہ : رہش (الأسود) .

بیتا (ش)

شایہستہ : ہهژی ، بابہت (مناسب ، لائق) .

شکار : نیچیر (الصيد) .

شہبنہم : خوناف ، شہونم (الندی) .

شیفتنہ (شیفتنہ) : سہودایی ئهقیینی (العاشق الوھان) .

شینخانہ : جھی شین وتازی (مکان التعزیه) .

شیوہن : گری ، شین (البكاء والیاحة) .

بیتا (ط)

طوفہیلی : دویقہلانک ، ئهوی بی خواندن دئیتہ دہعوتی (الطفيلي الصعلوك) .

بیتا (ع)

عالمہ ئارا : ئهوی جیہانی دخہملینت (مزین العالم) .

عہذار و وامق : دو ئهقیندارین ناقدارن د ئهدهبی فارسی دا (عاشقان مشہوران

في الأدب الفارسي) .

عوذار : پدیشہ کا عہرہبی یہ مہبہست بی ئهو جہہ یی جینیک لسی شین دبن ،

وجینیک ب خوّ نہ (العظم الناتئ قرب الأذن ، والشعر النبات عليه) .

عومار : ئافاہی (البيوت ، العمارة) .

بيتا (غ)

غهبغهب : بن نهرزنك (تحت الذقن) .

غونچه دهدن (عنچه دهان) : دهف جوان ونازك وهكى يشكوژا گولسى (كناية
عن الفتاة الجميلة الفم كالبرعم المتفتح حديثا) .

بيتا (ف)

فهرزه ند : عديال ، كور وكچين مرؤفى (العيال والذرية) .

فهریاد : ههوار وقيرى (الصياح والصراخ) .

فرشته : ملياكت (الملائكة) .

فغان (فهغان) : برينه (نهفغان) .

فند : شهمال (الشمعة) .

بيتا (ق)

قهوه نندن : داخواز كرن (طلبهم واستدعاهم) .

بيتا (ق)

قهددى خهه : بهژنا خوار (القامة المنحنية) .

بيتا (ك)

كام : نارزهژو ، مهخسهه (المقصود والرغبة) .

كان : جهى مهعهه لى هدى ، مهنجهه (المنجم) .

كاي : كورتيا (كه اى) يه ، وبؤ گازيكرنى دئيهه ب كارئينان ، وب رامانا :

ئهى ، دئيت (حرف نداء) .

كهبك : كهو (القبح) .

كهمهههه : داف وگرى (العقدة) .

كلك : خامه (قلم) .

كليد : كليل (مفتاح) .

کۆھ : چیا (الجبل) .

پیتا (گ)

گہنجوور : خزینہ دار (الخازن) .

گواہ : شاهد (شاهد) .

گوزیدہ : ہلبڑارتی (مختار) .

گول پیرہن : کراسی بینا گولان ژی دئیت ، کراسی گولگولی (اللباس

الوردی) .

گویا : دی بیڑی ، ہدر وہ کی (کآن) .

پیتا (ل)

لہوہند : جوان (الشاب الجمیل) .

پیتا (م)

ماخول : خہیال خاف ، رہنگہ کی نساخیا جانی (الخیال السقیم ، مرض یصیب

الروح ، مرض نفسي) .

مادہر : دەیک (الأم) .

مہغز : کاکل ، زہلال وپاقر (اللب ، النقی) .

مورد : میر (رجل) .

مورغ : بالنندہ (طیر) .

مورغاب : وەردەك (البط) .

موژدہ : مزگینی (بشری) .

مونجہ لا بوو : ئاشکەرابوو (إنجلی وظهر) .

پیتا (ن)

ناکام : بی ہیٹی ، نەسەرکەفتی (المایوس ، غیر الناجح) .

نگار : وینہ ، نەخش (الصورة والنقش) .

نگاه : سه حكرن (النظر) .

نيك : باش (حسن) .

نهمناك : تهر بويي (رطب ، ذو رطوبة) .

نهاني : فهشارتي (الحفي) .

نووك : سهر ، نووكي خامه : سهرقه لهم (الرأس ، رأس القلم) .

نوما : ئاشكه را (ظهور) .

نووميد : بي هيڤي (يائس) .

پيتا (هـ)

همدهم : هه فدهم (معاصر) .

هوما (هومايون) : طهيره كي چيفانؤكي به ديژنى : طهيري دهوله تي بو

پيروزي بي دئته ب كارئينان (اسم طائر خرافي ، وهو طائر مبارك يقال

له : طير الدولة والسعود) .

هيستر : روڻدك (الدموع) .

پيتا (و)

والا : بالا ، بلند (عالي) .

هَذَا كِتَابٌ لِيَلِي مَجْنُونٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 فِيهِ نَشْرُحُ كِتَابَ نَافِثٍ • مَعْبُودٍ •
 فِي شَيْبَةٍ وَمِثَالٍ وَعَدَلٍ وَمُتَالِفٍ
 بِمَا وَلَدَهُ وَفَضْلٍ • عَدْلٍ أَبِي •
 مَوْجُودٍ كَرِيمٍ تَهْ هُنْدٍ مَعْلُومٍ
 وَهَابٍ وَكَرِيمٍ هَمٌّ هَامِي
 مَوْجُودٍ تَوْبِي كَيْ مَعْدُومٍ
 وَهَيْدِ بَخْرٍ فَرِيدٍ وَبِكْتَا •
 فِي طَرَفٍ وَجِهَاتٍ وَفِي نَشِيبَةٍ •
 خَالِي مَعْضٍ جَبَانٍ وَجَوْهَرٍ
 فِي التِّ وَنَيْسٍ جَلَّةٍ حِكْمَةٍ

بِسْمِ

۷۷

بهر بهری نیکی

ژ دانهیا رو دینکوی

- ۷۶۷ مَعْدُومِمْ اَزِی جَرِیْمُ و مَكَارُ یَا وَاجِبُ و یَا رَحِیْمُ و غَفَّارُ
- ۷۶۹ مَامَه دِغْمَا خَوَه دَا اِلْهَی چَارُو مَدَدَامَه رُوسِیَاهِی
- ۷۷۰ مَوْتَامِ حَقَّه وَاَز نَوِیْرِمُ لَوْرَا كُنْهَی عَجَبُ دِدِیْرِمُ
- ۷۷۱ رَاكِی لِمِ كِی و مِّن رِهَاكِی بُوخَاطِرِی آلِ مُصْطَفِی كِی

بِحَمْدِ اللَّهِ كَه شُد اِتْمَامَ مَوْزُونُ مُكْرَرُ اَيْنِ كِتَابِ لَيْلِي مَجْنُونُ

اَكْرِپْرَسِ بِيكْتِ وَاِحْدَتُ هَزَارُو دُوْصَدُو حَشْتِي وُ سَادِسَكُ

بهر پهری دویمایی

ژ دانهیا نوروبهاری

را چيروکا لیلی و مجنون داینا شاعری کرد بزمانی کردی سید ارسوادی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

راوی عزیزی خوش روایت : اقی قصه ذکر وها حکایت
کوژ ملک عرب خیمه نامک : عالی همت و عقل تمامک
صاحب درو چادر و عماري : مشهوره بغزو نامیداریب
معروف قبائلی عرب بو : پاکیزه نب قوی حسب بو
ذی مال و منال و ایلو اجماد : بالجمله هبون زغیر اولاد
دائم وی زبو بی نفس پیوند : دخوازی دگر زرت فرزند
گرساعت و ازوروز شرف بو : پیوسته مرادی وی هراق بو
صیحت بو عا زحق طلب کر : زاری و فغان و بالعجب کو
خلاق دعاوی کریم مقبول : حاصل قوی مراد و مأمول
طفلاک بخشی وی رب معبود : مدپاره یکی حلاوة آندود
محبوب و لطیف و خوب و دلبر : تا پنده ژ رنگی شمس خاور
بای کره شاه و نخله : دان صدق و درهم و ساطه
باشی صدقات شلومانی : اسم وی بنا فرقیس دانپ
هر طفاک لال و بی خبر بو : عشقی دوی ظاهر اثر بو
روزی و شقی وه بی سکون بو : اشکی دوی کتملی جو بی خون بو

به پهری نیکی ژ ده سنقیسی

ژ بهر هه می بهر هه فکهری

أ - ب زماننّ عه ره بی :

- ۱- الحافظ العراقي وأثره في علم الحديث ، الرياض ١٩٩٢ .
- ۲- المدخل لدراسة الأدب الكردي ، (جزءان) ، اسطنبول ١٩٩٣ .
- ۳- اعتقاد أهل السنة والجماعة للشيخ عدي بن مسافر (تحقيق ، بالاشتراك مع حمدي عبد المجيد السلفي) المدينة المنورة ١٩٩٨ .
- ۴- مختارات من أغنية الثلج والنار (بالاشتراك مع محمد أمين الدوسكي) دهوك ١٩٩٩ .
- ۵- تاريخ ماردين للشيخ عبد السلام المارديني (تحقيق ، بالاشتراك مع حمدي عبد المجيد السلفي) دهوك ٢٠٠٢ .
- ۶- مذكرات الجاسوس الإنكليزي همفر في الميزان ، (مع مالك بن حسين) دهوك ٢٠٠٢ .
- ۷- شرح ديوان الشيخ الجزري للملا عبد السلام الجزري (ضبط وتعليق) .

ب - ب زماننّ كوردن :

- ۸- مه لای بی باته بی و بهر هه می وی (د گهل محسن دۆسکی) دهۆك ١٩٩٦ .
- ۹- ئیخوان د تهرازی بی دا ، دهۆك ١٩٩٦ ، هه قلییر ١٩٩٩ .
- ۱۰- ئهلندا مه (دیوانا شعری یه) دهۆك ١٩٩٨ .
- ۱۱- مه لا عه لی بی بهرۆشکی و بهر هه می وی ، دهۆك ١٩٩٩ .
- ۱۲- سه یفی بی شۆشی و بهر هه می وی (د گهل محسن دۆسکی) دهۆك ١٩٩٩ .
- ۱۳- دیوانا سه ردائی بی وانی ، دهۆك ١٩٩٩ .
- ۱۴- واقعی ئیسلامی چاوا چاره سه ر بکهین ؟ دهۆك ٢٠٠٠ .
- ۱۵- دیوانا مه لای بی جزیری (بهر هه فکرن و فه وژارتن) دهۆك ٢٠٠٠ .

- ۱۶- فقہی نقیضی د شریعتی ئیسلامی دا ، دھۆك ۲۰۰۱ .
- ۱۷- پەرودەیا ئیسلامی ، بۆرپزین ئیكى حەتا شەشى سەرەتایی (وەرگپرانە)
 ھەقلیر ۲۰۰۰ و ۲۰۰۳ .
- ۱۸- ژیانامەیا پیغەمبەری خودی ، دھۆك ۲۰۰۲ .
- ۱۹- د گەل مروقیین خودی ، دھۆك ۲۰۰۲ .
- ۲۰- چل حەدیسین ئیمامی نەوەوی ، دھۆك ۲۰۰۲ .
- ۲۱- ئیمام موحمەدی كورپی عەبدلوھەبابی وچەند نقیسینە كین وی ، دھۆك
 ۲۰۰۲ .
- ۲۲- سەرھاتی یین پیغەمبەران و مللەتین بۆری ، (سی بەرگە) دھۆك ۲۰۰۲ .
- ۲۳- تەفسیرا قورئانا پیرۆز (وەرگپرانە) دھۆك ۲۰۰۴ .
- ۲۴- كورپی من ئەقەبە دینی تە ، دھۆك ۲۰۰۴ .
- ۲۵- یووسف وزلەخا یا سەلیمی ھیزانی ، (بەرھەفكرن وقەوژارتن) دھۆك
 ۲۰۰۴ .
- ۲۶- لەیلا ومەجنوون یا حارثی بدلیسی ، (بەرھەفكرن وقەوژارتن) ل ژیر
 دەستە .

ج - یین نامادە بۆ چاپین :

- ۲۷- ل دۆر ئەدەبی کرمانجی ل سەدسالان نۆزدی و بیستی زاینی .
- ۲۸- دیوانا گازی بەلەنگازا یا مەلا بەشیری بەدەوی (بەرھەفكرن) .
- ۲۹- دیوانا داھی یا مەلا نەذیری بەدەوی (بەرھەفكرن) .
- ۳۰- د گەل صەحابی یین پیغەمبەری - سلاف لی بن - .
- ۳۱- ل بەر سبەرا خودی .
- ۳۲- چارینە یین بابا طاھری عوریان (وەرگپران ب شعر بۆ کرمانجی) .
- ۳۳- مروقی بەری دیروکی (وەرگپران) .

نافه رۆك

بەرپەر	بابەت
۵	پیشگۆتن
۷	حارثی بدلیسی وفه هینۆکا له بلا و مه جنوون
۲۵	(۱) [دیباچه]
۲۹	(۲) ئقرارا ب ئرسالا ئه نییا وره سوولان و ئثباتا کو موحه مه د سه و ره له وان مه قبوولان
۳۰	(۳) [د مه دحا پیشره وی جومله ئی مه خلووقات حه ضره تی (سید السادات)]
۳۷	(۴) سه به بی نه ظما کتایی بو هه قالان یه عنی ب داخوایا مه رد ورجالان
۴۵	(۵) ناسینا مه جنوون وله یلی یه ب ته باری وان و سه ربازیا وانه د عشقی دا ژ وه قتی زاروتیا وان
۴۹	(۶) سونه تداریا مه جنوونه ب ده عوه ت و شاندا ویه له مه کته بی ب عاده ت و عاشقبوونا وی وله یلایه ب علله ت
۵۵	(۷) حیله سازیا قه یس وله یلایی یه فه شارتنه جزویان و نه ظه ردا نا وان
۵۹	(۸) شوهره تا عشق هه ردو حه بییان و مه نعا له یلایی ژ مه کته بی د گهل له بییان
۶۳	(۹) پشکاریا له یلایی ل دایی و ئنکارا وی یه وی ماجه رای
۶۶	(۱۰) بیزاربوونا مه جنوون ژ مه کته با بی حه بیی و ئاماده کرنا

چاره ئی نه گهر بیت نه صیبي

۷۰	(۱۱) دلته نگیبونا مه جنونه ژ غه می و وحیله کرنا ژ بو وه صلا همده می و هه قالتیا د گهل کوو فیان و دهر که تنای وی ل چیان
۷۶	(۱۲) غه مگینیا باب و دیا مه جنون و دو عا کرنا ویه ل عشقا وان دخون و دینبوونا ویه ل بن بانئ گهر دوون
۸۴	(۱۳) قه بیل و خزمئ مه جنون ب های و هه یلا چوونا داخوازی ژ بابئ له یلا و بیئ ئومید و پوشمان پارا هاتنا وانه ب وای ووه یلا
۸۷	(۱۴) غه مگینیا مه جنونه ژ بو حاصلبوونا مورادی و تهنگی که تنای ویه ژ سه فیلی و بیئ مورادی
۹۱	(۱۵) خوونبوونا دهستی مه جنون ب خوونبوونا دهستی له یلی بیئ ئومیدبوونا بابئ یه ژ عه قل و مه یلی
۹۳	(۱۶) خووستنا ئبن سه لاهمه له یلا ل سهر ره غما مه جنونئ فه قیر و عاشق و موبته لای
۹۶	(۱۷) جهنگ و جدالا نه وفه له د گهل ئبن سه لامئ ژ بو مه جنونئ به له نگازی بیئ جی و بیئ مه قامی
۱۰۵	(۱۸) ته زویجا ئبن سه لامه ب له یلائئ ل سهر ره غما مه جنونئ ب دهرد و به لائئ
۱۱۳	(۱۹) ماجه رایی مه جنون د گهل شقانی خیر خواز و غه مخواریا شقانیه ژ بو مه جنونئ به له نگاز
۱۱۶	(۲۰) مرنا باقی مه جنونه و هاتنا ویه سهر مه زاری شادمان
۱۲۰	(۲۱) چوونا والداه مه جنونه نک وی و بیئ نه مر کرنا وی یه
۱۲۴	(۲۲) کوشتننا و هه حشیانه ئبن سه لامئ و مرنا له یلا یه ب بیئ مورادی وزار و ناکامی

۱۲۷	(۲۳) مولا قیبوونا مه جنوون له یلیّ یه پاشی مرنا له یلاییّ
۱۳۳	(۲۴) وه فاتکرنا مه جنوونه ب دهر د و غه میّ هجرانیّ عشقیّ
۱۳۵	(۲۵) شهواتا جانیّ مه جنوونه ژ ئفسراقیّ وهاتنا وی و کوو فیانسه ب ئتتفاقیّ و مرنا مه جنوونه ژ دهردیّ ئشتیاقیّ
۱۴۱	فهرهه نگوک
۱۵۲	ژ بهرهمیّ بهرهمه فکه ری